

PÄÄSTE ELU

PÄÄSTETEENISTUSE AJAKIRI 2021

Päästevõrgustiku
strateegia
aastani 2025

Sotsiaalmeedia võlu
Pommikoerad 25
Ennetustöö tulevikuhorisont
Eesti pritsunaised läbi aegade

Strateegia
peab ajaga
sammu

- 1 *Juhtkiri*
Turvalisem ja kriisideks valmis Eestimaa on meie kõigi kätes
- 2 *Võrgustik*
Hoolekandeesutuste tulekahjud: valusad õpetunnid kõikidele
- 6 *Persoon*
Tarmo Anton: superhea iseloomuga särasilmne Hunt Kriimsilm
- 10 *Ennetustöö*
Ennetustöö tulevikuhorisondil troonivad koostöö ja täpsed sihid
- 14 *Intervjuu*
Päästeameti eririetus arendatakse kasutajasõbralikumaks
- 16 *Ennetustöö*
Hurraa, päästeala noortelaager sai 20!
- 18 *Intervjuu*
Pommikoerad 25
- 22 *Koostöö viljad*
Eesti Päästemeeskonna otsingu- ja päästerühm on iga päev valmis
- 24 *Bränd*
#Päästeprofid sotsiaalmeedias - milleks?
- 27 **Uudised**
- 32 *Tervis*
Vaimne tervis koroonaja ajal
- 34 *Persoon*
Vabatahtlik päästja Kristin Külm: „Inimesed mitte ei taha, vaid ei julge aidata“
- 37 *Soovitus*
Uued raamatud Sisekaitseakadeemia raamatukogus
- 38 *Fantaasia*
Mõjuisik ja menetleja
- 42 *Ajalugu*
Pritsunaised

PÄÄSTE ELU

Päästeteenistuse ajakiri 2021

Väljaandja:
Päästeamet
Raua 2, Tallinn 10124

Peatoimetaja:
Sandra Nahkur
sandra.nahkur@rescue.ee

Toimetus:
kommunikatsiooniosakond

Kujundus ja trükk:
Ecoprint AS

Tiraaž:
2100

Küsimused ja tagasiside:
sandra.nahkur@rescue.ee

Esikaane foto:
Taavi Prints

Turvalisem ja kriisideks valmis Eestimaa on meie kõigi kätes

Kuno Tammearu
Päästeameti peadirektor

Nüüd, mil Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamisest on möödas 30 aastat, on Päästeamet laiema haardega ja tugevam kui kunagi varem. 1990. aastate alguses tuletõrje ja tsiviilkaitse vundamendile ehitatud Päästeametist on saanud laiahaardeline elanikkonnakaitse asutus: amet, mis tegeleb ennetuse, demineerimise, järelevalve, tulekahjude kustutamise, kriiside lahendamise ja palju muuga. Aga õnneks mitte üksi, vaid sõprade ja partnerite toel.

Päästeameti ees seisab iga päev ülesanne leida viise, kuidas tagada ohutus seal, kus on meie kodanikud. Kuidas leida üles murekohad, inimlikud eksimused ning nõrkused. Meie ülesanne on tagada, et õnnetusi juhtuks vähem ja toimunud õnnetustel oleks võimalikult väikesed tagajärjed.

Selleks, et seada sihte, tõhustada oma tegevusi ja mõõta tulemusi, uuendasime sel aastal tegevusplaani. Senisest Päästeameti strateegiast sai kogu pääste- võrgustiku strateegia, mis hõlbustab ka

vabatahtlike ja koostööpartnerite kaasamist, eesmärkide sõnastamist ja vajalike meetmete võtmist. Uuendatud visioon, mille järgi oleme aastaks 2025 tõstnud ohutuse igaühe kaasabil Põhjamaade tasemele ja suurendanud kriisideks valmisolekut, on konkreetne kujutluspilt tulevikust, milleni plaanime jõuda. Strateegia ei ole lihtsalt uhke dokument, vaid juhised, mis aitab meil veelgi läbimõeldumalt tegutseda.

Strateegia uuendamisel oli mitu eesmärki. Esiteks vajas meie senine tegevus- plaan tänapäevastamist, kuna maailm on kiiresti muutunud ja meie ülesanne on ajaga kaasas käia. Julgeolekukord on viie aasta taguse ajaga võrreldes teine, samuti on jätnud tugeva jälje üleilmne koroonapandeemia, mis halvas järgemööda kogu ühiskonna.

Teiseks, nii senised kui ka uued valdkon- nad ja rollid nõudsid läbi mõtlemist ja sõnastamist – näiteks ohtlike ainete ja lõhkematerjalide käitlemine ning vaba- tahtlike panus, aga ka organisatsiooni võimekuse suurendamise ambitsioon. Samuti lasub Päästeametil elanikkon- nakaitse asutuse rollis senisest suurem vastutus Eestimaa ja selle elanike turva- lisuse tagamisel. Kriisid ja katastroofid võivad meid tabada igal ajal, kuid teeme pidevalt tööd, et oskaksime ohte hin- nata, oleksime ootamatusteks valmis ja saaksime hakkama tagajärgedega.

Kolmandaks kaasasime strateegiat uuen- dades protsessi palju valdkonna inimesi, et igaüks end strateegiat rakendades ära tunneks. Vajame teadmisi päästjatel, vabatahtlikelt, demineerijatel ja paljude teiste päästele oluliste rollide esindaja- telt, sest vaid koos jõuame sihtideni.

On eesmärke, mille oleme juba saavu- tanud. Koduste tulekahjude näitajad on juba täna Põhjamaade tasemel. Uppu- nute arv valmistab aga endiselt suurt muret. Kuidas jõuda inimeseni enne, kui ta napsisena ujuma läheb? Mida saame

teha, et eestimaalased paigaldaksid oma kodudesse suitsuandurid ja nende töö- korda kontrolliksid?

Arusaam, et nii Päästeametil kui ka koos- tööpartneritel on erinevad oskustead- mised ja sissevaade, on siin võtmetäht- susega. Turvalisema Eesti strateegilisi ees- märke saame saavutada vaid ühiselt. See loob võimalused ja kohustused. Peame minema sinna, kus on inimesed. Nad on oma linnades, valdades ja küla- des, era- ja kortermajades, tööl, kodus ja poes.

Ühe tegevussuunana olemegi uues stra- teegias esile tõstnud koostöö kohalike omavalitsustega. Just nende tegevusel on võtmeroll kogukondade turvalisuse kujundamisel, teadmised konkreetse piirkonna turvariskidest, hoonete kasu- tamisest, veevarustusest jne. Samuti on kriisiolukorras tihti just kohalik oma- valitsus see, kes vastutab elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamise eest. Sellest sõltub aga nii õnnetusrisk kui ka kahju suurus õnnetuse korral.

Olen väga rõõmus, et paljudes omava- litsustes koostöö juba toimib. Tulemusi toob see, kui mõtleme veel süsteemse- malt, määrame kindlaks koostöö tege- vussuunad ja seame üksteisele konk- reetsed ootused kogukonna turvalisuse suurendamisel. Pingutame, et jõuda oma ohutussõnumitega veel rohkemate kodanikeni ja tagada, et ka kõige nõrge- mad jäävad ellu.

Nüüd, mil pääste- võrgustiku strateegia aastani 2025 on koostatud, seisab ees kõige olulisem töö: see ellu viia. Me ei tohi teha järeleandmisi inimeste turva- lisuse arvelt. Peame end pidevalt aren- dama, et osata läheneda ohutusele ter- vikklikult ja uuenduslikult ning olla valmis kriisiolukordadeks. Täidame eesmärgi kaitsta Eesti inimeste elu, vara ja kesk- konda vaid siis, kui pingutame ühiselt, et anda nõu ja seda ka vastu võtta. Oleme julged pakkuma abi ja nõudma tulemusi.

Hoolekandeasutuste tulekahjud: **valusad õppetunnid kõikidele**

Seidi Lamus-Tšistotin

Ida päästkeskuse kommunikatsioonijuht

Tänavune 2021. aasta algas kahjuks hoolekandeasutustele traagiliselt – ainuüksi jaanuaris sai kahes suuremas põlengus kannatada kaheksa inimest ning hukkus kolm. Lisaks on ohtlikke olukordi ette tulnud veelgi, kuid õnneks likvideeriti need enne, kui keegi viga oleks saanud.

Maardu sotsiaalmaja tulekahju

Esimene suurem tulekahju puhkes 8. jaanuaril Maardu sotsiaalmajas. 4. astme tulekahjule reageeris üheksa päästeautot, paakauto, redelauto, neli juhtimisautot, juhtimisbuss, viis vabatahtlikku päästeautot, voolikuauto ja kompressorhaagis, üksteist kiirabibrigaadi, kellest mõni reageeris mitu korda, kiirabi välijuht ja politsei koos operatiivjuhiga.

Päästjate sündmuskohale saabudes põlesid Maardu linnale kuuluva sotsiaalmaja teise korruse korterid lah-tise leegiga. Tulekolle oli teisel korrusel korteris ning tulekahju levis katusele enne päästemeeskondade saabumist. Esimese asjana evakueeriti hoonest elanikud ning seejärel alustati kustutustöödega. Tuli levis hooneväliselt teiselt korruselt kolmandale ja katusele. Hiljem levis tulekahju allpool asuvatele korrus-tele plastist kanalisatsioonitorustiku ja elektrijuhistiku kaudu. Esimesel korru-

sel avastati neli tulekollet, keldris kolm. Päästesündmuse ajaline kestus oli 13 tundi ja 38 minutit. Tulekahjus sai kannatada kokku seitse inimest, kellest kuus viidi haiglasse. Kohalik omavalitsus tagas elanikele kiiresti asenduspinna.

Suitsetamine ja kehvad läbiviigid

Tulekahju avastas ATS-süsteem, millele reageeris valvur, kes asus välja selgitama tulekahju põhjust. Vestlusest valvuriga selgus, et ta ei teadnud, millisest ahelast

Maardu sotsiaalmaja tulekahju

ja kust täpsemalt häire tuleb. Ta vaatas esimesele ja siis teisele korrusele, kus nägi kergelt suitsuvinet. Ta avas uksi ja avastas, et korter, kust põleng alguse sai, oli paksult suitsu täis. Seejärel tormas valvur mööda koridori uuesti trepikotta ja jättis korteri ukse lahti. Selle pärast täitus teise korruse koridor mõne hetkega paksu suitsuga. Valvur jooksis ja ütles koridoridesse tulevatele inimestele, et põleb ning tormas alla Häirekeskusesse helistama.

Tulekahju oletatav tekkepõhjus oli hooletu suitsetamine. Kortoris, kus põleng alguse sai, elas 67-aastane naisterahvas, kes oli väidetavalt aktiivne suitsetaja ja alkoholitarbija. Ohtliku olukorra ärahoidmiseks tõenäoliselt sajabrotsendilist lahendust ei olnud. Tulekahju kiiremale avastamisele oleks tõenäoliselt kaasa aidanud eluruum-köökides kasutusel olevate temperatuuriandurite asemel suitsuandurite kasutamine. Teisest küljest oleksid suitsuandurid tekitanud oluliselt rohkem süsteemihäireid, mis oleks nende usaldusväärsust kahjustanud. Enamik hoone kasutajaid oli kodunõustamise info kohaselt suitsetajad (39 kodunõustamisest 31 suitsetajat).

Väikese ajavõidu oleks andnud valvuri parem ATS-süsteemi tundmine. Kuigi ATS-keskseadme juures oli olemas tsoonide jaotus ja kirjeldus, siis asus valvur otsima häire põhjust visuaalselt kõiki korruseid kontrollides.

Tulekahju peamine levikusuund oli läbi korteri akna katuseräästasse ja pööningule. Pööningult levis tuli kiiresti 3. korruse (katusekorruse) tubadesse. Tõendatud ei ole 3. korruse ja pööningu vahelise lae tuletõkkekonstruktsioon. Tuli levis mööda tihendamata kommunikatsiooni (elektrijuhtistik, vesi ja kanalisatsioon) kuni keldrikorruseni.

Ehitisregistri kohaselt sai hoone rekonstrueerimiseks ehitusloa aastal 2002. Kahjuks ei olnud võimalik leida ehitusprojekti, mille alusel luba välja anti. Kuna kasutusloa menetlemiseni ei jõutud, siis ei olnud tõendatud hoone ehituslik tuleohutus. Probleemne koht on ka selles, et hoone kuulus kohalikule omavalitsusele, kes teostab ise piirkonnas enda tegevuse üle ehitusjärelevalvet.

Männiku hooldekodu põleng

12. jaanuaril kell 22.16 sai Häirekeskus teate, et Ida-Viru maakonnas Lüganuse vallas Aa külas põleb pansionaat. Päästemeeskonna saabudes oli osaliselt ühe- ja osaliselt kahekorruseline hoone suures ulatuses suitsuga täitunud ja põles osaliselt lahtise leegiga. Töötas tulekahjusignalisatsioon. Päästjad asusid ühekordses osas asuvaid inimesi evakueerima ning jooksvalt lisanduvate jõududega jätkati evakueerimist ning alustati tulekahju kustutamist. Osa inimesi sai ise hoonest

välja. Hoones olid ka liikumisvõimetud lamavad haiged. Hoones viibis enne tulekahju 45 pansionaadi elanikku ja kaks töötajat. Kahjuks tuli kolmel inimesel tulekahjus jätta oma elu. Kohalik omavalitsus tagas hoolealustele kiire transpordi asenduspindadele.

Rikkis elektriseadmed

Menetluse käigus on seni korraldatud rohkelt ekspertiise ning tehtud muid menetlustoiminguid, et tuvastada ennekõike tulekahju tekkepõhjus ning selle kulgu. Kogutud andmetele tuginedes on alust arvata, et suure tõenäosusega tekkis tulekahju rikkiga elektripaigaldise kasutamise tagajärjel. Rike seisnes ühe toa välisseina pistikupesas olnud kruviklemmi ja sellega ühendatud juhtmesoone halvast ühenduses. Tulekahju tekkimist muul põhjusel ei saa küll lõpuni välistada, kuid arvestades tulekahju arengut ning pärast seda tuvastatud kahjustuste tekkimise asjaolusid, on see vähetõenäoline.

Hoone elektripaigaldisi kontrollis elektriettevoite viimati 2015. aastal ning alanud aastal oli plaanitud uus kontroll. Ka siis, kui asjatundja on elektrisüsteemi regulaarselt kontrollinud, tasub olla tähelepanelik, kõigile kõrvalakalletele kohe reageerida ning spetsialistiga suhelda. Sellised kõrvalakalded võivad olla näiteks pistikupesade „surisemine“ või teistsugune heli, mis tekib elektriseadme ühendamisel.

Männiku hooldekodu põleng

Hoones oli automaatne tulekahju signalisatsioonisüsteem, mis on mõeldud tulekahju kiireks avastamiseks ning helisignaali inimeste teavitamiseks. Nimetatud süsteem ei olnud Häirekeskusega liidetud ja kõnealusel juhul ei pidanudki olema. Küll aga tagaks kirjeldatud lahendus selle, et süsteem edastab info võimalikust tulekahjust otse Häirekeskusesse ning tulekahjust teavitamine ei sõltu asjaolust, millal keegi päästjad välja kutsuda saab. Hoonete puhul, kus võivad viibida abivajajad, on mõtlemise koht, kuidas info tulekahjust kõige kiiremini päästjateni jõuaks.

Kolmas tulekahju jaanuaris

Napp ööpäev pärast Lüganuse valla pensionaadis kolme hukkunuga lõppenud

tuleõnnetust sai häirekeskus 13. jaanuari õhtul väljakutse Paide psüühiliste erivajadustega inimeste hooldekodusse. Päästeameti teate järgi tuli kell 22.17 häirekeskusesse kõne, et Paides Mündi tänaval asuvas hooldekodus on süttinud voodi.

Suure tõenäosusega oli elanik jäänud suitsetades magama ja selle tagajärjel süttis voodi. Samas jäi meedias kajama ka hooldekodu juhataja arvamus, et inimene oli oma toas päev otsa telerit vaadanud, sai uudistest nähtud tulekahjust inspiratsiooni ja pani oma voodi põlema.

Õnneks jõudsid töötajad kiiresti jaole ja kustutasid põlengu, nii et päästjate saabumise ajaks oli madrats omal jõul kustutatud ning neil jäi üle vahtkustutiga järelkustutust teha ja ruume tuulutada. Kella 22.45ks oli olukord lahendatud.

Männiku hooldekodu põleng

Tapa Põllu Kodu põleng

16. veebruaril puhkes tulekahju Tapa hooldekodus. Kell 18.35 sai Häirekeskus teate, et kahekordse hoone keldrikoruse katlamajas on puhkenud põleng. Töötajad suutsid 30 hoolealust kiiresti evakueerida ja kohaliku omavalitsuse hangitud bussi sooja viia. Kuna suuremat kahju majale ei tekkinud, said elanikud juba ööseks oma tubadesse tagasi minna ja kui tavapäraselt hoolekandetasutuse töötajaid öösiti majas ei viibinud, jäid nad erandkorras majja.

Amortiseerunud kütteseade

Pärast menetlustoiminguid sai selgeks, et tulekahju põhjustas amortiseerunud kütteseade. Katla tagumisel küljel oli üks tihend oma aja ära elanud, mistõttu katla süütamise hetkel lõi pahvaka suitsu ja leegi tihendamata avast välja.

Kasutati katelt, mille tagaküljel oli üks tihend n-ö väsinud, kuid katla hooldaja ei osanud sellele varem tähelepanu pöörata. Tõenäoliselt oli see tihend juba pikemat aega katki.

Hooletus ees, õnnetus taga

Õnneliku lõpuga tuleõnnetusi tuli aga hoolekandetasutuses aasta alguses ette veelgi. Näiteks sai Häirekeskus väljakutse 12. jaanuaril kell 23.57, kui Narva-Jõesuu üldhooldekodus oli tualetis süttinud prügikast. Hooldekodu elanik oli WCs suitsetanud, ei kustutatud suitsukoni lõpuni ja selle tagajärjel süttis praht.

8. veebruaril kell 9.55 kiirustasid päästjad samasse hoolekandetasutusse, kus põles esimesel korrusel olev abiruum. Puhastustööline tühjendas suitsuruumis olnud tuhatoosi olmeprügiga kotti, kuid ei veendunud selles, kas tuhatoosis olev tuhk ja suitsuotsad on lõpuni ära kustunud. Olmeprügikoti viis koristaja abiruumi ning lühikese aja pärast hakkas sees olev prügi hõõguma, ruum täitus suitsuga ning käivitus ATS.

7. aprillil kell 13.18 kutsuti päästjad Rakveresse Pikal tänaval asuvasse Eakate Kodusse, kus kaks pensionipäeva tähistanud vanemat meesterahvast olid tualetis süüdanud tualett-paberirullid. ATS-seade andis küll häiret, kuid hooldajal kulus palju aega, et teha kindlaks,

millisest maja osast probleemiallikat otsida. Päästemeeskonna vanem ei saanud kahjuks kummaltki toas viibinud mehelt adekvaatseid vastuseid, miks tualettpaberirullid põlenud olid. Sündmust kokku võttes viitas päästemeeskonna vanem ATS-i käsitlemise probleemile, samuti asjaolule, et sellises asutuses ei tohiks tule tegemise vahendid igaühel vabalt kasutatavad olla. Dementne või muul põhjusel ebaadekvaatselt käituv isik võib lahtise tule kasutamise ohtu seada kõigi hooldekodus viibivate isikute elu ja tervise.

Hoolekandeaasutuste reid

Päästeamet tegi 2020. aastal 5827 tuleohutuskontrolli, neist hoolekandeaasutustesse 128. Lisaks oli eriolukorra ajal virtuaalnõustamisi 259 hooldekodus, seega tegeles amet 387 hoolekandeaasutuse tuleohutusega.

Sel aastal korraldati 18.–22. jaanuaril hoolekandeaasutuste reid, mille käigus kontrolliti kokku 163 asutust, neist 53% olid puudustega ja 47% korras. Väärteomenetlusi alustati 18 ja haldusmenetlusi 42 korral.

Peamised murekohad

1. Õhtul ja öisel ajal on vähe töötajaid tööl (väiksemates kohtades üks inimene). See raskendab ja aeglustab klientide evakuaatsiooni.
2. Seoses kevadise eriolukorraga jäid tulekahjuõppused korraldamata. Nüüd tuli uus koroonalaine ja tulekahjuõppused on paljudes asutustes jätkuvalt tegemata.
3. Tuletõkkeuste lahti hoidmine. Muuhulgas ka mõnes sellises hoolekandeaasutuses, kus patsientide ruumidele on paigaldatud tuletõkkeused, kuid ühelgi ei ole sulgurit või magnetit ja uksi hoitakse lahtises asendis.
4. Kuna mõned kliendid lahkuvad hoonest personali teadmata, siis lukustatakse evakuaatsiooni- või väljumisteedel olevaid uksi.

5. Samuti on tegemata jäetud tuleohutuspaigaldiste (peamiselt evakuaatsioonivalgustuse) ning ATS-i hooldused.

Kokkuvõtteks

Hooldekodusid ja teisi asutusi-ettevõtteid kontrollitakse kahel viisil. Kord aastas kontrollitakse kõiki hooldekodusid ja sellest teatakse ette. Lisaks toimub niinimetatud pisteline kontroll, millest teada ei anta.

Koroonapandeemia tõttu saadeti pistelise kontrolli asemel hooldekodudesse küsitluslehed. Näiteks küsiti, kas tulekustutid on hooldatud ja evakuaatsiooniteed vabad. Kõik vastused ei olnud jaatavad, tunnistati ka, et tuleohutuspaigaldisi ei ole hooldatud. Põhjuseks nimetati koroonapandeemiat, mis olevat mõjutanud hooldusfirmade tegevust.

Päästjatele teeb hooldekodude puhul muret personal. Esmalt nende teadmised tuleohutusest. On juhtumeid, kus paberite järgi on töötajaid küll instrueeritud, aga kui nendega rääkida, siis on pilt teine. Teadmised jäävad pahatihti tagasihoidlikeks.

Probleem on hooldekodude töötajate väike arv öötundidel. Tuleohutusseaduses seda arvu küll ei määratleta, kuid see võiks olla seotud inimeste arvuga, kes iseseisvalt hoonest väljuda ei suuda. Tavaliselt on hooldekodudes kaks töötajat, kuid põlengu korral tähendab see seda, et nendel lasubki evakuaatsiooni korraldamine kuni abijõudude saabumiseni. Kahel töötajal võtab näiteks 30–40 patsiendiga hoonest evakuaatsiooni korraldamine aega. Tulekahju puhul on aga oluline võimalikult kiiresti hoonest väljuda.

Hooldekodud nagu teisedki inimestega seotud asutused peavad õppusi korraldama vähemalt kord aastas. Õppusekohustus lasub hoone omanikul ja Päästeamet saab vaid kokkuleppel kaasa aidata. Tuleohutuse tagamine on hoone omaniku kohustus. Hoolealuste ohutuse saab tagada, kui võrgustiku liikmed on teinud kõik endast oleneva.

Traagilised tuleõnnetused hoolekandeaasutustes

- 2021. aasta 12. jaanuaril põles Ida-Virumaal Aa külas Männiku pansionaat, hukkus kolm inimest.
- 2011. aasta 20. veebruaril hukkus Haapsalu lastekodu põlengus kaheksa last ja kaks noorukit.
- 1996. aasta veebruaris puhkes tulekahju Tallinnas Paldiski maantee psühhiaatriaiglas, hukkus üheksa patsienti.
- 1997. aasta 9. aprillil pääses tuli lahti Pärnumaal Halinga hooldekodus, hukkus kaheksa eakat ja piiratud liikumisvõimega naist, 14 vajab haiglaravi.

Männiku hooldekodu põleng

Tarmo Anton: superhea iseloomuga särasilmne Hunt Kriimsilm

Liina Valner

Põhja päästkeskuse kommunikatsioonijuht

Intervjuu Tarmo Antoniga valmis 2021. aasta augustis

Ida päästkeskuse piirkonnajuht Tarmo Anton, sõprade seas hüüdnimega Hundipoiss, on särava ellusuhtumisega inimene, kelle kaksikutest pojad töötavad samuti Päästeametis, teenides igapäevast leiba Jõhvi päästekomandos. Tarmo on tõesti nagu Hunt Kriimsilm, õigemini veel vingem, sest ameteid on tal rohkem kui seitse: ta on lahe õhtujuht, ta kuulub Ida-Virumaa kuulsaimasse ansamblisse Jolly bänd ning on Ida päästkeskuse bändi IDA MEES solist. Lisaks on ta aktiivne kaitseliitlane, abipolitseinik ja vabatahtlik päästja. Ta on keemiapääste valdkonna külalisõppejõud Väike-Maarja päästekoolis ning Ida-Virumaa gümnaasiumite sisekaitse õpetaja. Hundipoiss sai temast aga teps mitte tema rohkete tööde ja hobide pärast, millest järgnevalt juttu tuleb, vaid seepärast, et Tarmol on väga huvitavad ning erilised silmad – need meenutavad hundi, hea ja sõbraliku hundi silmi.

Tarmo Anton

Isemotiveeruv ja teisi motiveeriv

Jõhvi päästekomando pealiku Jarmo Juhansoniga sõnul on Tarmo silmapaistvaim omadus suurepärase organiseerimisvõime. „Ka poisid on tal väga aktiivsed ning soovivad pidevalt oma vaba aega kasulikult ja põnevalt veeta. Nad on hästi sportlikud ja ka suusatamises Eesti mõistes tipus,“ kiidab Jarmo poisse. Tarmo kui ülemuse kohta lisab ta, et too on hea just seetõttu, et võtab tagasisidest alati õppust ja võimalusel rakendab seda enda tegevustes. „Ta on kolleeg, kellega on alati võimalik kõigest rääkida ning juhina on ta tõeliselt motiveeriv,“ ütleb ta.

Tarmo ise tõdeb, et üks raskeid hetki on vahel ka temal, aga reeglina ei ole need tööga seotud. „Ma olen selline teistsugune inimene ilmselt – ma ei käi ega küsi tuge, kui mul on hetkel raske, aga kui keegi seda ise märkab ja lohutama tuleb, siis võtan selle loomulikult vastu

ning olen tänulik. Aga jah, ma tööpoolest ei ole vist kunagi kelleltki väga abi küsinud, vaid tavaliselt ikka ise hakkama saanud. Minu klassikalised abilised raskematel aegadel on loodus, kalapüük ja otse loomulikult muusika,“ sõnab ta.

Pojad on nagu isa suust kukkunud

„Tegelikult ei ole ma kindel, kui palju ma ise otseselt poegadele pääste-eeskuju olen andnud, sest Illuka koolis õppides osalesid nad aktiivselt paljudes ennetusprojektides, millega kool seotud oli – näiteks KEAT (Kaitse end ja aita teist). 5.–7. klassini saavutasid nad mõlemad KEAT laagrites väga kõrgeid kohti. Ilmselt hakkas neile juba siis see päästeteema rohkem meeldima. Samas, ma olen ise ju ka vabatahtlik päästja Jaama vabatahtlikus päästekomandos, kus nad minuga aegajalt kaasas on käinud. Ja muide, poiste kaks onu töötavad ka Jõhvi komandos – üks see kõik kokku ongi neile piisavaks eeskujuks olnud, et ka ise päästjaks

Tarmo Anton ja pojad

hakata," arwab Tarmo.

„Kui nende vankumatu otsus päästjaks saada valmis oli küpsenud, siis niipalju ma ikka rääkisin neile nende tulevasest tööst, et ärgu nad kindlasti ühe koha peale istuma jäägu. Innustasin neid, et nad Sisekaitseakadeemias vähemalt rakenduskõrghariduse saavutaks, et hiljem karjääriredelil edasi tõusta. Noortel on ju adrenaliini nii palju ja nad soovivad seda täiel määral rakendada. Just päästjana seda teha saabki. Vanemaks saades maailmapilt aga muutub ning hakatakse rohkem mõtlema haridusele, kuid minu arvates võiks selle tagala kindlustada juba varem,“ on Tarmo veendunud.

Tarmo poeg **Allain-Marco** tõdeb, et kuna tal on väga hea füüsiline vorm, siis tõepoolest pakub päästja elukutse just seda, mida ta hetkel vajab. „Mulle väga

meeldib riigikaitsevaldkond ning see, et just päästes saan enda sportlikku vormi ja vaimu teiste heaks rakendada. Hea füüsiline vorm on päästja jaoks väga tähtis,“ ütleb ta ning lisab, et väikese poisina oli ikka nii uhke tunne, et tema isa on päästja. „Praegu, kui me samas organisatsioonis töötame, siis igapäevaselt me küll kokku ei puutu ja tööl kokku saades räägime rohkem tööasjadest, aga seda võin küll öelda, et suhtleme tööalaselt samamoodi nagu eraelus ning mõlemas liinis kehtib isa kohta üks kindel tõsiasi: kodus või tööl – kord peab igal pool majas olema,“ lisab ta muheledes.

Isa muusikakire kohta ütleb Allain-Marco, et väiksenä tegeles ta ka ise muusikaga, ent täna see teda enam nii väga ei kõneta. „Ma ei ole siiamaani veel ühelegi isa kontserdile jõudnud, aga huvi tema esinemine ikka ühel päeval ära vaadata

on kindlasti olemas,“ möönab ta.

Teine poeg Danny-Rocco meenutab, et tema käis noore poisina isaga sageli kaasas, kui ta veel Kaitseliidus ametis oli (muide, Tarmo on kapten, mis on päris kõrge ohvitseri auaste) ning talle väga meeldis sealne õhkkond ja seltskond. Juba seal sai ta aimu, kui väga riigikaitse teda tegelikult kõnetab. Danny-Rocco sõnul ei ole nad isaga kodus olles kugi-palju tööst rääkinud, vaid juhtudel, mil isa juba Päästeametis töötas ning sealsed sõbrad külas olid. Kui arutlusele tulid mõned viimatisemad tõsisemad sündmused, siis neid vestluseid kuulas Danny-Rocco küll alati huviga pealt ja veendus, et talle see päästevaldkond ikka tõesti väga meeldib.

Mõlemad vennad on täna kindlad, et päästetöö on nende kirg. Neile meeldib mõistlik graafik ning nad tunnevad end hästi, kui ülesandeid jagub. „Kuna meile füüsiline töö väga meeldib ning ühe koha peal istumine seevastu üldse mitte, siis oleme enda jaoks leidnud just selle õige väljakutse päästes,“ tõdeb Danny-Rocco üheskoos vennaga ning meenutab, et isegi nende mõlema suusatreener oli kunagi öelnud, et suusataja peab igal spordialal hea olema: jooksmises, pallimängus, praktiliselt kõiges. „Muide, isa on jätkuvalt jooksmises kiirem kui mina,“ muigab ta. Isa Tarmo meenutab veel, et kuna poisid olid väikestena ka noorkotkad Kaitseliidu Alutaguse malevas, siis üks nende teekonda päästjaks kujundas mõnevõrra ka see tõik.

Hea päästja põhiomadus on kirglik suhtumine päästevaldkonda tervikuna

„Päästjal, või siis ütleme igal Päästeametis töötaval inimesel, peab väga hästi paigas olema teadmine, miks ta tahab seda tööd teha ning millised on tema suurimad väljakutsed. Kui inimesel töötades ikka silm ei sära või ta ei taha enam tööle minna, siis ongi lihtsalt aeg täis saanud ja tuleb leida uued väljakutsed, mis rõõmu valmistavad,“ on Tarmo kindel ja lisab, et päästes töötades tuleb kindlasti valmis olla ka elukestvaks õppeks.

Tarmo ise alustas riigikaitseteekonda Jõhvi Üksik-Päästekompaniis, mis tol

ajal oli sõjaväeline. Sinna tuldi ka aja-teenistusse, mis algas sõduri baasõppest ning seejärel tuli valida eriala. Mõni jätkas päästja erialal, mõned olid huvitatud demineerimisest jne. „Kui kompanii 2005. aastal likvideeriti, siis tolleks hetkeks ei olnud mulle veel Jõhvi päästeteenistusest tööpakkumist tulnud ning pakkumise tegi hoopis Kaitseliidu Alutaguse malev. 2009. aastal leidsin, et olen Alutaguse malevas oma kohuse täitnud ja proovisin taas tagasi tulla päästesse, mis ka õnnestus. Alustasin Ida päästkeskuse planeerimisbüroost ja juba varsti sai minust Sillamäe päästekomando pealik. Selles ametis oli palju teha – asusin komandot sõna otseses mõttes nullist üles ehitama ning tegin palju muudatusi selleks, et saavutada parim võimalik töö kvaliteet. Minu soov oli, et iga päästja teeks hingega seda, mida ta elanikkonnakaitse asutuses tegema peab. Selles ametis veetsin ma kokku umbes poolteist aastat, kuniks mulle tehti pakkumine tulla Jõhvi päästekomando pealikuks, kus sain olla umbes aastajagu ning 2012. aastal pakuti mulle võimalust võtta üle kogu piirkond.“

Ida päästkeskuse juht Ailar Holzmann kiidab samuti Tarmot kui suurepäras

„Headel, sõbralikel ja lähedatel inimestel on alati kergem

kolleegi. „Tarmo on väga kindel meeskonnaliige ja hea juht ning talle usaldatud tööülesanded saavad alati tähtjaks ja hästi täidetud. Tarmol on superhea iseloom ja see on teda nii elus üldiselt kui ka tööpõldeil palju aidanud. Headel, sõbralikel ja lähedatel inimestel on alati kergem,“ ütleb Ailar ning lisab, et Päästeteameti väärtused on kindlasti Tarmo väärtused. „Ta panustab väga palju organisatsioonikultuuri ning tal lähevad silmad kohe särada, kui saab midagi jälle korraldada. Tema vedada on näiteks sellised suuremad keskuse üritused nagu tuletõrje aastapäev, jõulupidu, keskuse valdkondade ühisseminar, ning naispäeva üllatuste korraldamises on ta muidugi alati üks põhitähtsaid. Väljaspool tööaega pühendab Tarmo palju energiat teiste inimeste meelelahutamisele. Ida päästkeskuse bändi IDA MEES tegevus on tervenisti tema juhtida,“ kiidab Ailar.

Ida-Virumaa päästepiirkonna suurimad proovikivid

Ida päästkeskuse juht Ailar teab, et Ida-Virumaa käekäik ja turvalisus lähevad Tarmole väga korda ning ka Tarmo ise tõdeb, et Ida-Virumaa on tema kodu, mis on tal väga südames. „Samas on see ka väga palju väljakutseid pakkuv piirkond, sest siin on erinev kultuur ning elanike mõtlemine ja neile info edastamine erineb väga palju teistest Eesti piirkondadest. Meil on väga vaja inimestele lähemale jõuda ning nende ohuteadlikust tõsta,“ ütleb Tarmo. „Loomulikult on piisavalt keerukaks väljakutseks ka siinsed mahajäetud asulad, kuid siinkohal on meil õnneks päris hea koostöö kohalike omavalitsustega. Oleme pidevalt arutanud, kuidas neid inimesi, kes siia üksinda elu hammasrataste vahele jäänud on, normaalsesse ühiskonda tagasi tuua. Siinkohal on oluline ära mainida, et sõltuvalt probleemist suhtleme ka kohalikest omavalitsusest väga erinevate tasanditega. Me ei räägi telefoni teel, vaid kohtume füüsiliselt ning arutame probleemkohti erinevate spetsialistidega, mitte alati vallavanema endaga – see on hästi toimima saanud siinkandis, sest usun, et just füüsilise kohtumine toob ka head tulemused,“ selgitab Tarmo.

„Süsteemist välja aidata inimesi, kes enam meie väärtusi ei kann

„Ka piirkonna päästjate kutsetase on üks suur väljakutse ning seepärast suuname teenustajaid pidevalt täiendkoolitustele, valdavalt eesti keele osas. Lisaks tuleb süsteemist välja aidata inimesi, kes enam meie väärtusi ei kann,“ tõdeb ta.

Hea juht suudab pingevabalt teha ka ebapopulaarseid otsuseid

On selge, et juhina tuleb osata teha ebapopulaarseid otsuseid ning loomulikult on neid teinud ka Tarmo. „Inimese vabastamine töölt nõuetele

mittevastavuse tõttu on kindlasti otsus, mida ei ole kerge teha, kuigi olen neid üheksa aasta jooksul ikka mitmeid teinud. Seda lihtsalt peab mõnikord tegema ning oskama neid otsuseid vastu võtta ilma endale taganemisteed andmata ja oma soovidele ning korraldustele kindlaks jäädes,“ möönab Tarmo.

Tarmo ütleb, et selliseid otsuseid tehes aitab palju kaasa ka oma meeskond, kes peab olema sinuga samas paadis. Kui toetus ja arusaamine on olemas, siis on otsuseid täide viia kordades lihtsam.

Pärast raskemate otsuste vastuvõtmist ei vii Tarmo enda sõnul tekkinud pingeid reeglina koju kaasa ning püüab oma mõtetes säilitada eesmärgikindlust.

Mõned tööteemad tulevad aga justkui iseenesest koju kaasa

„Tegelikult juhina on vahel ikka juhtunud, et töömõtted saadavad mind ka koduseinte vahel, aga need on tõesti vaid mõtted – paberitööd ma koju ei tassi. Kui ikka meie piirkonnas on eluhoonetulekahjus just hukkunud kaks inimest, siis ei saa nendest mõtetest vahel kuidagi lahti – miks see juhtus, mida me oleksime saanud selle ära hoidmiseks veel teha jne. Sellised mõtted jäävad paratamatult vahel ka pärast tööpäeva lõppu kummitama,“ tunnistab Tarmo.

„Alal, mille vastu on sul meeletu kirm, on töömõtete koju kaasa võtmine arusaadav

Samas alal, mille vastu sul on meeletu kirm, tundub töömõtete koju kaasa võtmine täiesti arusaadav. Ka Tarmo on sellega päri ning ütleb, et see aitab ju kaasa meie ohutussõnumite edasikandumisele. „Kui ma räägin koduohutusest oma vennale, emale või tädiile, saavad sellest kasu nii nemad kui meie, sest nemad annavad omakorda neid sõnumeid edasi oma naabritele ja tutvusringkonnale ja sedapidi kasvabki see ring aina suuremaks,“ mõtiskleb Tarmo.

„Saades kokku oma sõpruskonnaga, kel-

lest osad on ka päästes tööl, püüame me samamoodi tööst üldjuhul mitte rääkida, kuid siiski alati see ei õnnestu. Eriti juhul, kui vestlus tüürib turvalisuse teema peale, nagu näiteks kodude tuleohutuks muutmine või veeõnnetustes uppunud. Aga need on ikka alati sellised vabas vormis vestlused – tööplaane me eraelus koos aega veetes ei tee,” sõnab Tarmo.

Ohutussõnumeid võiks endaga ka vabal ajal kaasas kanda

Tarmo ei kardaks ka vabal ajal ringi liikudes kõnetada inimesi, kes elementaarsete ohutusreeglite vastu eksivad. „Kuna minu sõpruskonda kuuluvate inimeste kodudes on tuleohutusega kõik korras, siis ega nad minu küllatulekuid ei pelga,” naerab Tarmo ja lisab, et kuna tema lähedaste sõprade ringi kuulub inimesi nii päästjate, abipolitseinike kui ka kohalike omavalitsuste ametnike ridadest, siis pigem on nemad just samasugused ohutuskultuuri propageerijad nagu ta ise. „Aga tõesti, kui ma näen tänaval või metsas jalutades inimesi, kes millegi elementaarse vastu eksivad, siis ma ei kardaks neile sõbralikult läheneda ning ohutumat käitumist selgitada. Kuna ma oskan ja julgen oma seisukohti ka põhjendada, siis siiani pole mul küll võraste seltskondadega mingeid konflikte sellest tekkinud. Ma räägin nii vene kui eesti keelt, suhtlen alati rahulikult ja pole olnud olukordi, mil mind poleks kuulda võetud,” räägib Tarmo.

Jolly Band

Vene keel on Tarmol suus juba lapsepõlvest, sest elementaarteadmised omandas ta juba lasteaia eesti-vene segarühmas käies ning kui ta 6-aastaselt esimesse klassi läks, oli ka seal vene keele tund kohustuslik. „Sündisin ju sellisel ajal,” märgib ta ning tõdeb, et ka tänasel päeval moodustavad suurema osa tema sõpruskonnast just vene keelt kõnelevad isikud (k.a tema Jolly bändi liikmed), kes loomulikult hästi eesti keelt räägivad.

Bändimees Tarkman

Tarkman (loe: tarkmän) on Tarmole tema bändiliikmete antud hüüdnimi. Bände, kus Tarmo tegutsenud on, ikka jagub. „Põhikooli ajal tegutsesin ühes rahvamuusika bändis, Põltsamaa tehnikumis õppides sündis teine bänd ning kolmas bänd oli mul Soomes, kuna elasin ja töötasin seal mõnda aega. Soomest naastes olid veel ka neljas ja viies bänd ning kuues oli mul koos ühe meie teenistujaga,” vurstab Tarmo kõik ette. Seitsmes, Jolly bänd, on nüüd siis see, millega on Ida-Virumaal esinetud juba mitmeid aastaid. Jolly bändis on viis liiget (neli meest ja üks naine), kes kõik laulavad ning Tarmo mängib ka klahvpille. Eks see viiruseaeg on ka Jolly bändile keerukas olnud ning eelmisel kevadel olid liikmed sunnitud oma tegemised pausile panema. Sügisel said nad veidi mängida ning uuesti löödi pillidele hääled sisse selle aasta juuni alguses. „Tempo üle hetkel kurta ei saa, sest esinemisi jagub. Meie rahvas siin Ida-Virumaal on väga meelelahutusmaias, võiks isegi öelda, et lausa meelelahutusnälgjas,” naerab Tarmo.

Põhikoht, kus bänd esineb, on Toila SPA Mio Mare restoran, kus on kohad alati broneeritud, kui Jolly bänd esineb. „Alles hiljuti oli juhus, kus mõned kuulajad jäidki ukse taha, sest restoran oli puupüsti täis,” meenuab Tarmo.

„Meil on hetkel selle aasta graafik selline, et mitmed pulmad, õhtute sisustamised ning isegi jõulupeod on juba ette broneeritud. Mõned üritused on ka järgmiseks aastaks juba kirjas. Kui meid kuskile

kutsutakse, siis ega me ära ei ütle – peaasi, et graafikusse mahub. Eks kaugematesse sihtkohtadesse edasi-tagasi sõitmine mõnikord ikka väsitab ka, aga publiku soe vastuvõtt kompenseerib kogu selle sõiduvaeva,” jääb Tarmo ikka positiivseks, nagu talle kombeks. Küsimusele, kas Päästeameti töötaja bändi esinema kutsudes ka soodustust võiks saada, vastab Tarmo naeratades: „Jaa, ikka saame kokkuleppele, ning muide, me oleme ikka ka heategevuslikel sündmustel üles astunud.”

” Rahvas siin Ida-Virumaal on meelelahutusmaias või lausa meelelahutusnälgjas

Tarmo on mõtteid mõlgutanud ka Päästeameti bändi üle, kuid kuna üle-eestiliselt oleks päris keeruline regulaarselt kokku saada ning ühiseid proove teha, siis pole see hea idee senini veel toimivat lahendust leidnud.

Nali ja naer päästab päeva

Päevad pole vennad ning kui sul sellist isemotiveerumisvõimet pole nagu Tarmol, siis sul veab, kui temaga Ida päästeteeskuses kokku satud, sest temaga kohtudes kaob paha tuju nagu vits vette. „Ma arvan küll nii, et kui sa tuled tööle säreasimiseks, siis on see juba pool võitu, sest hea tuju nakkab ka teistele. Ma võin igasugu nalju muidugi ka teha, aga üldiselt püüan lihtsalt säilitada head tuju ning positiivset suhtumist. Kallistajatüüp ma samas väga ei ole, aga no kui keegi tuleb kallistama, siis ega ma ära ei ütle. Kellele siis ei meeldiks üks soe kallistus – peaasi, et sellest kallistusest keegi valetsi aru ei saaks,” naerab Tarmo.

„Mina saan näiteks alati südamest naerda siis, kui bändiga esineme ning tantsupõrandal toimuvat jälgime. Lauldes muidugi naerda ei saa ega tohigi, aga pauside ajal puhkeruumis ikka kaaslastega mõtleme, kui tore on vaadata peomeeleolus inimeste ülevoolavaid tantsuliigutusi,” räägib Tarmo naerusuiselt ning tõdeb, et enamik nende bändi publikust võiks vabalt järgmisesse „Tantsud tähtedega” saatesse kandideerida.

Ennetustöö tulevikuhorisondil troonivad koostöö ja täpsed sihid

Silver Kuusik
Päästeameti kommunikatsiooninõunik

Viktor Saaremets on juhtinud Päästeameti ennetustöö osakonda pea poolteist aastat ja tunnistab, et valdkonna tervis on üldiselt hea, kuid koroonaviirus on vajutanud meeskonnatööl oma pitseri. Uued ja harjumuspäradatud olud nõuavad kohanemist, kuid hoog on sees ja sihid silme ees.

Päästeameti ennetusosakonna juhataja Viktor Saaremets
Foto: Taavi Prints

Eestis upub igal aastal
üle 20 joobes inimese

Näita selgroogu ja ütlev napsusele sõbrale “Ära mine vette”

PÄÄSTEAMET

Politsei- ja Piirivalveamet

TRANSPORDIAMET

SELGROOG.EE

„Eks viimane aasta ole olnud omajagu keeruline – plaane võib ju olla, aga pidev distantsilt töötamine avaldab mõju. Skype’is suuri sõjaplaane ju paika ei pane. Aga selle ajaga oleme saanud üsna selgelt paika, kes me oleme ja kuhu suunas liigume. Alla ei tohi anda, uute oludega tuleb kohaneda ja edasi minna,“ ütlev Viktor ja lisab, et kuigi põgusalt peale vaadates võib ennetustöö tunduda üsna iseenesestmõistetava ja ammu paika loksunud valdkonnana, on siin tegelikult terve rida uusi suundi, mille poole liikudes kõigi eestimaalaste elu ohutumaks muuta.

Peamine märksõna on seejuures koostöö. „Üksinda ei jõua keegi suurepäraseid ideid igapäevaselt ja aastate kaupa genereerida. Me oleme teinud pisut liiga vähe koostööd teiste suurte ametitega,“ tunnistab Viktor ning toob eduka näitena välja sel suvel pilke ja tähelepanu pöödnud kampaania „Sul on selgroogu“. „Varasemalt olime teinud koostööd küll TTJAga ja rääkinud ühisel keelel ving-

gaasianduritest, aga umbes sellisesse mahtu koostöö üldiselt ka jäi. Tänavu võtsime ühe sõnumi alla Transpordiameti ning Politsei- ja Piirivalveameti. Leidsime ühise mure ja sõnumi, panime seljad kokku ja näitasime selgroogu. Ühisel jõul jäime silma ja saavutasime kena kõlapinna.“ Kampaaniast koorunud tibus loetakse kokku sügisel, kuid üldiselt oli see koostöö ehe näide, et ühisel nõul ja jõul võidavad kõik.

„Oluline on teha asju varasemast natuke teistmoodi. Võib-olla olime varem jäänud veidi puhkeasendisse ja tegime asju hästi harjumuspäraselt. Meil olid ohutus- ja infopäevad, koolitused ja kodunõustamised, kindlatel aegadel ka regulaarsed kampaaniad, aga see oli tavaliseks muutunud. Oluline on uue vaatenurga ja lisakäikude leidmine,“ selgitab Viktor ja usub, et edukaid suuremaid koostöövorme teiste heade partneritega hakkab edaspidi sagedamini nägema. „Teine asi on see, et kampaaniaid tehes peame arvestama sellega, et need sõnumid ja

materjalid oleksid korduskasutatavad. Pole ju saladus, et raha ja võimalusi kipub aasta-aastalt vähemaks jääma. Seda enam on oluline leida need kõnetavad nurgad, mis töötavad lisaks täna-sele ka homme ja ülehommene. Vabaneva ressursi saab suunata aga juba uutele arendustele.“

Muugime lahti peamised probleemid

Viktor tunnistab, et ennetustööd on seni tehtud küll süstemaatiliselt, kuid veidi liiga kitsalt on fookus jäänud statistilistele numbritele. „Numbrid on olulised, aga olulisem on vaadata nende sisse. Sinna olemegi praegu teel. Meil on tegelikult juba valmis tuleohutuse suuna profiil, valmimas on veeohutuse profiil ehk persoonad, nagu me neid kokkuvõtlikult nimetame. See tähendab, et me teeme süvitsi ja täpselt selgeks, kes on

Foto: Päästeamet

meie klient, kelleni on vaja jõuda. Alati ei ole need paduheitunud inimesed – nad kulgevad omaette, kuid nende eluviis on ohu mõistes punane. Persoonade abil võtame luubi alla, mis paneb neid inimesi liikuma. Seejärel on tarvis leida sekkumismeetmed, et muuta kodu selliseks, et jõuaksime õnnetuse korral õigeaks ajaks kohale ja kahju oleks minimaalne,” selgitab Viktor. Koostöös Tal-Techiga on praegu töös nn targad sensorid, mis annaksid õnnetusest aegsasti märku, lisaks on tegelikult juba olemas ka temperatuurianturid, mittesüttiv voodipesu ja mitmed muud ennetavad abivahendid. Nende juurutamine ja parimate lahendusteni jõudmine aga võtab aega. „Eks see kõik on suur tööpõld. Praegu on peamine probleem turu puudumine. Eesti on väike ja ainult meie jaoks ei hakka keegi tulema turule toodetega, mida piisavalt ei osteta. Praegu on kodus kohustuslikud suitsu- ja vingugaasiandurid. Muud ennetavad abimehed on vabatahtlikud, mis ühtlasi tähendab, et nende ostmine on vabatahtlik. Tormi neile seega ei joosta ja kaupmehele tähendab see riski,” räägib Viktor. Niisiis on tööpõllu esimene vagu turu toimimi-

seks vajaliku nõudluse tekitamine. Sealt edasi saab liikuda ohutuskultuuri arendamise juurde, mis on Eestis viimaste aastakümnetega küll tubliski paranenud, kuid siiski endiselt lapsekingades, eriti Põhjamaadega võrreldes.

„Samal ajal tuleb turuseisu loomise ja ohutuskultuuri arendamisega aga juba kiigata sammukese jagu ette, et mitte ajast maha jääda ja lõputult ainult tagajärgede likvideerimisega tegeleda. Ennetuse üks põhijooni ongi teatav oskus tulevikku vaadata ja ajast ette minna.“

Igaüks päästab, kuid vaja on tõhusat tööriistakasti

Viktor toonitab, et tegelikult päästab igaüks. Selleks ei pea olema kutseline päästja. Igaüks, kes märkab, kaasa mõtleb ja aitab – vahet pole, kas materiaalselt või hea nõuga –, annab hindamatu panuse. „Kannustamine on oluline. Peab aru saama, et see on meie kõigi ühine ülesanne. Ja eksimist ei tohi karta. Elon

Muskil on hea ütlus: kui sa pole eksinud, siis pole sa piisavalt pingutanud. Eksimine käib asja juurde ja eksimistele järgnevad võidud,” julgustab ta.

Igaühe panuse abil tiheneb ühtne päästevõrgustik. „Suund, kuhu võiksimme vaadata, on see, et ühtses võrgustikus panustaksid kõik ka ennetusse. On välja arvatud, et üks ennetustöösse panustatud euro toob tagasi 7–10 eurot. Mida rohkem panustada, seda suurem on võit. See on võit ka tagajärgede mõttes, sest ennetatud õnnetus ei nõua tagajärgede likvideerimist.“

Kuigi aeg on muutlik ja pandeemia on nii töö- kui ka eraelu juba pea kaks aastat ümber kohandanud, tuleb oludega harjuda ja edasi minna, sest aeg ei peatu. „Nagu muus elus, nii tuleb ka tööelus vaadata küll mitu sammu ette, kuid olla samas valmis paindlikkuseks. Me peame olema valmis muutustega kiirelt kaasa minema. Oluline on olla õigel ajal õiges kohas,” kinnitab Viktor.

See, kuidas kiirelt ja tõhusalt sekkuda ning õigel ajal ennetusrongile jõuda, on

Päästjad paigaldavad ohutuspoid. Foto: Taavi Prints

tegelikult juba teada: esmajärjekorras tuleb leida selged sihtgrupid, kellega on tarvis tegeleda ja seejärel on vaja tööriistakasti, mille abil kiiresti sekkuda. „Siin on eelduseks seesama ohutuskultuuri kasvatamine. Üksinda me seda ära ei tee, kuid teiste abil on see siht reaalne. Oleme seni võib-olla pisut kartnud erinevaid spetsialiste ja erasektorit kaasata,“ räägib Viktor ja toob näiteks kogemuskogemustamised, mida vast lähemas tulevikus juba kasutada saab. „Eks alkoholiprobleemist ja sellega seonduvast oskab kõige täpsemalt rääkida see, kes on alkoholismiga ise kokku puutunud ja parimal juhul ka probleemist jagu saanud. Sama kehtib suitsetamise ja teiste sõltuvuste kohta. Lihtne on hukka mõista ja ette heita, kuid tähtis on probleemi tekkimisest ja põhjustest aru saada. Siis oskame ka õigete vahenditega sekkuda.“

Praeguse ühiskonnaelu suurimate probleemide jadas toob Viktor lisaks olematule alkoholikultuurile välja vaimse tervise. „Sellega on lood päris halvad ja viimased aastad ei ole paraku olukorda parandanud. Kui vaatame nii päästekui ka politseisündmusi, siis juba need

sündmuste kirjeldused maalivad üsna tumeda pildi. Siin on taas tähtis see, et me ühiskonnana näeksime oma nõrku kohti ja tegeleksime nendega ja pigem varem kui hiljem.“

Rasked mälestused loovad ennetustööks soodsa kasvulava

Viktori puhul tundub, et tema ööpäevas on mitu tummist tundi rohkem kui teistel – ta juhib ennetustöösakonda, seab strateegilisi tulevikusihte ja ennetab tegelikult ka väljaspool tööaega, kuigi ise ütleb, et püüab era- ja tööelu siiski lahus hoida. Püüab küll, aga alati ei õnnestu. Aasta alguses, kui Päästeamet kutsus inimesi üles koduseid varusid täiendama ning telereklaam pani oravad ja muu metsarahva makarone ja kaerahelbeid kokku ostma, kannustas see ka Eesti elanikke koduseid varusid kriitiliselt hindama. Vahel liigagi kriitiliselt. Kampania aegu märkas Viktor toidupoes vanemat daami, kes taris kassa poole kümneid makaronipakke, ise raske koorma all

kühmu vajumas. „Ma siis selgitasin, et päris sellises koguses pole ka mõtet toitu koju vedada. Piisab paarist pakist täna ja siis järgmine kord tasub jälle paar pakki midagi muud osta. Varud peavad ju ringluses olema, sest aegununa pole neist enam kasu. Kui ma midagi märkan, siis loomulikult sekkun ja selgitan,“ ütleb ta.

Seega on ta ennetaja ihult ja hingelt. Aga miks on ennetustöö ja sotsiaalsed valukohad talle nii südamelähedased? „Minu isa kuulus nende eespool kirjeldatud raskete persoonide hulka. Tema elu varjutasid suits ja alkohol. See oli osa meie kodusest elust. Kui oled seda näinud ja selle sees kasvanud, siis ühel hetkel mõistad, et sul on kaks varianti: kas lähed sama teed või ütled sellele „ei“ ja annad ühiskonnale tagasi seda, mida keegi teine on sealt ära võtnud.“ Seega valusad kogemused õrnas eas võivad hilisemas elus anda küpsuse, empaatiavõime ja teatava ettenägelikkuse, mida valutumal viisil ei saaks. Elu keerdkäigud ja kaotused loovad pinnase, millele ise paremat homset kasvatada. Ja mitte ainult endale.

Päästeameti eririietus arendatakse kasutajasõbralikumaks

Liina Valner

Põhja päästkeskuse kommunikatsioonijuht ja eririietuse arendamise töögrupi liige

Päästeametis praegu kasutuses olev töötajate eririietus arendati välja umbes 10 aastat tagasi ning kui eelmisel aastal liitus meie töökate ridadega riietuse ekspert Kaiu Koll, oli ta kindel, et just eririietuse arendamisest saab tema esimene suur ülesanne. Kaiu oli veendunud, et see vajab kiiremas korras tänapäevastamist ning esmajärjekorras võeti luubi alla riietuse materjal, disain, kasutajamugavus ning loomulikult ka nõuetele vastavus. Arendamise siht on lähiaastatel kasutusele võtta uus, mugav, esinduslik ja funktsionaalne riietus, mida igaüks meist saab rõõmuga kanda. Visuaalselt jääb aga uuendatud eririietus nii valveteenistujatel kui ka teistel Päästeameti töötajatel üsna sarnaseks praegusega.

Riietuse ekspert Kaiu Koll

Töögrupp on lisaks oma inimestele kaasatud ka väliseksperdid

Riietuse arendamise töögrupp on kaasatud inimesed Päästeameti eri osakondadest ja komandodest. „Hetkel oleme töögrupi kogutud sisendile välja valimas parimaid lahendusi ning teeme seda koostöös väljastpoolt kaasatud disainerite ja ekspertidega. Katsetame erinevaid materjale nii valveteenistujate kui ka kontoritöötajate seas,“ sõnab Kaiu ning lisab, et tervikliku lahenduse loomise jaoks on äärmiselt oluline eri väliseksperthe tööprotsessi kaasata. „Meie töögrupis osaleb rõivadisainer Triin Kaiv, kes on ka viimase Eesti olümpiakoondise rõivaste autor ning rõivatööstuse valdkonnas töötanud üle 10 aasta. Visuaalselt identiteeti aitab lahti mõtestada Ionel Lehari, kes on turundusvaldkonnas tegutsenud üle 20 aasta, millest viimased 15 aastat on ta keskendunud loovjuhtimisele. Ionel aitab meil lahti mõtestada nii päästja visuaalselt kuvandit kui ka Päästeameti kuvandit üldiselt, kuna riietusega ollakse meediapildis pea iga päev,“ ütleb Kaiu.

Olemasoleva eririietuse suurimad probleemid

Töögrupp analüüsis esmalt eri osakondadest saadud tagasisidet ning leidis üksmeelselt, et parandamist vajavad eelkõige riiete funktsionaalsus ja kasutajamugavus. Enim said negatiivset tagasisidet päästjate eririietuse T-särgid ja tööpüksid. Selles riietuses veedetakse pikki päevi ja valv vahetusi – eririietust kantakse nii siseruumides kui ka tulekustutusriiete all. Kuna päästjate tööülesannete hulka kuuluvad ka ennetustöö ja kodunõusta-

mised, siis eririietust kandes peavad nad neid ülesandeid täites välja nägema korrektseks ja esinduslikuks, igas olukorras ning sõltumata hooajast. Sama lugu on ka näiteks ennetustöötajate ning kommunikatsiooninimestega, kes lisaks kontoritööle käivad aktiivselt messidel, laatadel, infopäevadel ja koolides ning kellel on tarvis, et esindusriietus sobiks kandmiseks igal hooajal.

„Inimeste harjumused ja valikud on aastatega muutunud. Kangamaterjalidel, mida inimesed täna igapäevaselt kannavad ning poevõrgust meelsasti ostavad, on paar olulist omadust: riideese peab olema lihtsasti hooldatav, mugav kanda ning see ei tohiks olla kergesti kortsuv. Pesukuivatite kasutamine, mis on tõusev trend nii kodudes kui ka komandodes, eeldab, et tänapäevane kangas peab sellega vastavuses toimima. Meie materjalide tootjad töötavadki just selle nimel, et need omadused kokku tuua ka meie uue eririietuse kangastes, mille puhul peavad ka pärast korduvat pesemist säilima nii kanga kaitseomadused kui ka kuju ning funktsionaalsus,“ selgitab Kaiu.

Riietus peab moodustama ühtse terviku

Ükski riietusele lisatud komponent ei tohi halvendada riietuse mis tahes kaitseomadust. Seda saame tagada ainult proovikandmistest ja testide korraldamisega. Selle aasta kevadel katsetasime komandodes nelja erinevast kangast T-särki. Kümme proovikandjat sai anda tagasisidet ja lisaks tegime nelja proovikandjaga ka ergonoomilisi katseid, mille käigus katsetasime keha liikumisvabadust ja T-särkide niiskusimavust, mis on äärmiselt oluline tulekustutusriiete all.

„Sobiva kanga aitas leida Eesti tootja Qualitex AS. Oma töötajatelt saadud tagasiside põhjal rääkisime kangatootjaga proovikandmisel tekkinud probleemid läbi ning uurisime, millised on nende võimalused. Saime teada, et neil on võimalik topilisuse vähendamiseks teha kangale ensüümpesu, mis eemaldab lahtised kiud kanga pinnalt ja tagab seeläbi selle vastupidavuse ning pikaajalisuse. Meil on väga hea meel, et kohalike tootjate teadmiste ning kogemuste põhjal välja valitud kangas vastas meie vajadustele,“ on Kaiu arenguga rahul.

Projekti vedamine on täis katsumusi ja takistusi

Kaiu jaoks on eririietuse arendamise projekti vedamine põnev ja proovikive täis, kuid ta toob sellegipoolest välja asjaolu, et kuna viirusepiirangutega seoses toimus vahepeal enamik töögrupi koosolekuid veebis, siis tuli tiimitöö ladesaks kulgemiseks välja mõelda mitmeid erilahendusi, kuidas iga töögrupi liige saaks koosolekutel osaleda ning olulise infoga kursis olla. „Lisaks on piirangute tõttu ära jäänud viimased riiealased messid Euroopas ning seetõttu tuleb sageli n-ö kastist välja mõelda. Samas annab see aga võimaluse teha tihedalt koostööd just Eesti tööriivaid tootvate ettevõtetega,“ selgitab Kaiu.

Selliseid suuri riietuse arendusprojekte Eestis ülemäära palju ei tehta ning see tekitab olukorra, kus ei ole võimalik kasutada „õpikulahendusi“, vaid kogu protsess eeldab palju loovust. Väga olulised on töötajate enda panus, tagasiside ja põhjalik uurimistöö organisatsiooni sees. Selleks on Kaiu ise kaardistanud komandode probleemid ning ülejäänud töögrupi liikmed kaardistasid põhjalikult erinevate

osakondade vajadused.

Iga suurem muudatus nõuab aega

Eririietuse arendamine on tootearendusprotsess, mis esmalt nõuab põhjalikku uurimistööd, misjärel arutatakse läbi ja kaardistatakse parimad võimalikud lahendused. Esmalt valmib uuest eririietusest 3D-prototüüp, seejärel füüsilise prototüüp, mida testitakse modelli seljas, ning lõpuks tehakse vajalikud muudatused, mille tulemusena valmib riie prooviseeria, mis läheb proovikandmisesse. Proovikandmise tagasiside põhjal tehakse taas järeldusi ja vajalikke muudatusi ning tellitakse lõplik näidis. Seejärel saab alustada hankeprotsessi.

„Meie eesmärk on, et kui kõik läheb ladesalt, siis alustame uute riie hange- tega juba järgmisel aastal,“ loodab Kaiu ning lisab, et sügise hakul vaadatakse veelkord üle kõik disainilahendused ja veendutakse, et valitud kangamaterjalid on tõesti sobilikud.

Küsimusele, mida igaüks meist saaks teha, et üleminek uuele riietusele oleks töötajate jaoks võimalikult lades, vastab Kaiu, et kõige tähtsam on, et töötajad jagaks samu väärtushinnanguid ja ees- märke.

„Riietus lihtsalt toetab seda suhtumist. Oleme oma töögrupiga väga avatud kõikidele ettepanekutele ning mõtetele. Tutvustame uut eririietust niipea kui võimalik, aga palume ka mõistmist, sest uue eririietuse väljatöötamine võtab aega. Oluline on kõik korralikult läbi katsetada ja seejärel leida parim strateegia üleminekuks,“ lisab Kaiu.

Nõmme pk päästjad eririietuses

Ohutusjärelevalve osakonna juhataja Tagne Tähe eririietuses

Inspektorid Aleksandr Skoromnõh ja Anna Renžina eririietuses

Hurraa, päästeala noortelaager sai 20!

Sandra Nahkur
Päästeameeti kommunikatsiooninõunik

Päästeala noortelaager on 7–15-aastastele lastele suunatud üle-eestiline päästetee-maline laager, mis toimub igal suvel. See koosneb viiest teemapäevast, mille vältel saadakse uusi teadmisi nii päästjate kui muude päästetöoga seotud ametite kohta. Tihtilugu astuvad üles ka pääste partnerasutused, et tutvustada enda tööd. Noored saavad proovile panna oma teoreetilised oskused, mida on omandatud pääste noor-teringides, ning arendada neid veelgi läbi praktika. Lisaks õpiväljunditele on laagril ka meelelahutuslik pool, kuid mis kõige tähtsam – laagrilistest kasvab ohuteadlik järeltulev põlv.

Viktor, Jana, Mikko. Foto: Lauri Lindoja

Sellise laagri korraldamise idee pärineb esimeselt ennetusosakonna juhilt Indrek Intsult, korralda-jad on ajapikku vahetunud. Päästeala noortelaag-rit korraldatakse 2002. aastast eri paikades: Luunjas, Remmikul, Pärleseljal ja Valgemetsas. Tänavu 20. juubelit tähistavas laagris olid tulene-valt COVID-19 viiruse leviku kiirenemisest kasutu-sel ka karmimad piirangud. Laagrisse pääses vaid vaksineerimispassi, läbipõdemise tunnistuse või kohapeal antava negatiivse koroonatestiga.

Laagri korraldamine on pikk protsess, mis kes-tab terve aasta ja algab kohe pärast eelmise laagri lõppu. Ja mis kõige tähtsam: seda tehakse oma vabast ajast ja tahtest. Korraldusprotsessist võib kirjutada terve romaani, kuid palju olulisem on piiluda peakorraldajate hinge, et aru saada, mis annab neile selle meeletu energia, et korral-dada noortele niivõrd võimas üritus, tegutsedes seejuures vabatahtlikul alusel. Juba mitmendat aastat järjest korraldasid meelikõitva laagri Jana Ristimets, Viktor Saaremets ja Mikko Virkala, kes jagasid oma mõtteid pärast ühe laagripäeva lõu-napausi.

Viktor:

Üks asi on muidugi lapsed, teine on aga kogu see tiim – lihtsalt nii palju ägedaid inimesi saab kokku, et anda ühiskonnale midagi tagasi. Need inimesed, kes kõik siin on, tulevad ju siia vaba-tahtlikult, silmad säravad, tegelevad lastega – selliseid inimesi on vähe.

Mikko:

Sul jääb suvest nagu midagi puudu, kui sa ei saa nädal aega olla nende neljakümne kasvataja ning kahekümne venna ja õega (*korraldusmees-kond – toim.*), tükk jääb puudu! Siit saab sellise

energiapaugu, et isegi kaks aastat kestnud pandeemia läheb selle ajaga meelest. Sa oled välja puhanud, mitte küll füüsilises mõttes, aga vaimne pool on nii kirgas.

Viktor:

Kui sa avastad tubade kontrolli käigus (iga päev hinnatakse noorte tubade seisukorda ning premeeritakse parimaid – toim.), et terve tuba on täis plakateid, mis on adresseeritud sinule ja hommikul lapsed kõnetavad sind nimepidi ja naeratavad, kallistavad – mis saab väärtuslikum olla?

Jana:

Ja see hetk, on nii äge, kui nad tulevad auhindu vastu võtma ja isegi suurte rühmade lapsed tulevad sind kallistama ja see, kes kalli kohe ei saa, lükkab teise eest ära sõnadega: „Mina ei saanud!“ Ja eelmiste aastate lapsed, eriti tüdrukud, jooksevad esimesel päeval üle platsi karjades: „Jana-Jana-Jana!“. See on nii vägev! Mina ei tunne kõiki enam ära, sest nad ju kasvavad ja muutuvad aastaga nii palju.

Viktor:

Tegelikult on see paras väljakutse ja just selles mõttes, et teha selline laager, et sul laagrijuhina ei ole nädal aega midagi teha. Mis tähendab seda, et sa oled kõik peensusteni läbi mõelnud – igasugused probleemid, mis tekkida võivad. Arvan, et tänavuse koroonatestimisega andsime me nii mõnelegi riiklikule testimisele silmad ette. Ja üleüldse, korraldaksime kaheksajale lapsele ja kuuekümnele täiskasvanule sügaval koroonaperioodil ohutu laagri.

Mikko:

Me kogu aeg teeme, asi kasvab, täna on meil laagri staff'i mõistes juba kolm logistikut ja meil pole enam vaja mõeldagi, kuidas see või too kohale jõuab. Näiteks kuskilt tuleb info, et vesi hakkab otsa saama – alles andsid info edasi ja juba on su selja taga mees veega. See on hästi äge! Teine asi, mis on mulle alati meeldinud, et samast laagrist välja kasvanud noored ootavad ukse taga tahtega kasvatajaks saada. Seda on väga hea vaadata. Ja muidugi need rääkimata lood, kus need samad noored on ohuolukorras õigesti käitunud ja ongi seega tõelised elupäästjad. Sellega me tegelemegi – me saamegi kellelegi midagi tagasi anda.

Viktor:

Lisaks ega see ka inimeste füüsilisele vormile halba tee, kui nad saavad siin

nädal aega ringi toimetada.

Jana:

Kõik meeskonnast teavad, et neljapäeval alates lõunasest rivistusest mulle rohkem ligi tulla ei tohi ja päikesepillile ma enam eest ära ei võta. Vares (fotograaf – toim.) teab täpselt, et kaameraga mulle enam ei lähene. Neljapäeva lõunane tants on mulle alati murdepunktiks – sa mõistad, et nüüd hakkab laager juba läbi saama. Ja siis hakkab nutt juba väga kergelt tulema. Küsitakse, et kuidas ma sattusin siia, ma ju ei ole üldse süsteemiinimene (päästesüsteemi – toim.). Aga kaheksa aastat tagasi – üks aasta jäi mul vahele – ütles Viktor, et üks kasvataja on puudu ja nii see algaski. Korraldamist pakuti mulle aasta enne minu korraldusdebüüti, aga ma olin veendunud, et see peab olema keegi teie enda süsteemi inimene, kes tunneb seda kõike seestpoolt. Aga tuli välja, et seda on täiesti võimalik teha ka nii, et sul on kõrval inimesed süsteemist. Üksinda seda ära ei tee.

Mikko:

Üksi ei teegi seda – see on selline koorumus! Võib öelda, et aktiivne tegevus algab juba oktoobris. Tegevus kui selline algab juba augusti lõpus. Peame tegema hanke, koguma tagasisidet meeskonnalt...

Viktor:

Muidu ei ole kaheksajal lapsel siin nädal aega midagi teha, ei ole mingit koordineeritud tegevust.

Jana:

Ja miks ma seda kõike teen, on emotsionaalne vastus. Kui viimasel päeval tulevad ka meeskasvatajad oma tänukotile pisarad silmas järele, siis seda saadud emotsiooni ei saa mitte millegagi kinni maksta: ei rahas, ei milleski.

Viktor:

Mina olen laagris olnud üle kümne aasta, täpselt ei tea. Olen ka vaheaastaid teinud, olen ju laagripealik olnud ka teise seltskonnaga. Vahepeal käisin lihtsalt ära, sest kui ükskord muutub see kõik rutiiniks, siis see ei paku sulle enam seda emotsiooni.

Jana:

Mina mõtlen pigem sedapidi, et kui on alati ühed ja samad inimesed (korralduses – toim.), siis ei tule enam uusi ideid peale. Uus inimene tuleb aga uute ideede ja tutvustega. Algas on eriti keeruline, kui antakse kätte toetajate nimekiri ja peab hakkama nendega uue ini-

mesena suhtlema. Aga vaata täna meie söögilauda, meie kingikotte! Ega keegi ei tule tegelikult siia midagi saama, aga see on minu meelest väga suur boonus.

Selline seltskond täisulatuses enam järgmisel aastal laagrit ei korralda. Projekti juhi kuue võtab üle Mikko ning lisajõud jäägu üllatuseks. Jana ja Viktor lubasid tulla kasvatajateks, sest kui kord laagrisse tulla, siis sellest enam kõrvale jääda ju ei taha.

Kõige pisem võistleja. Foto: kasvataja

Võistleja. Foto: Sandra Nahkur

Pommikoerad 25

Sandra Nahkur
Päästeameti kommunikatsiooninõunik

Kogu maailmas kasutavad korrakaitseorganid kuritegevuse kontrollimisel ja ennetamisel erinevateks eesmärkideks spetsiaalselt treenitud koeri. Eriväljaõppega teenistuskoerte hulgas on väarikal kohal pommikoerad, keda kasutatakse enamasti kolmel eesmärgil: pommikahtluste ja pommiähvarduste korral ning pommitehniliseks kontrolliks (näiteks VIPide turvamisel). Samuti on võimalik kaasata pommikoeri läbiotsimistele ja teha nende abil ennetustööd.

Eesti elanike ning saabuvate väliskülastajate turvalisuse kaitseks on demineerimiskeskuse pommikoerad oma erilisi oskuseid proovile pannud juba neljandik sajandit. Väljendades sügavat austust ja tänu pommikoertele ja nende juhtidele, valmis meelikõitev intervjuu demineerimiskeskuse peaspetsialisti Urve Lagedaga, kelle Päästeametisse tulekuga aastal 1999 saigi alguse Päästeameti tsiviilstruktuuris eridemineerimise talituses pommikoerte kasutamine.

Urve ütleb, et talle meeldib koerte koolitamine juba ajast, mil loomad veel rääkida oskasid – see on olnud tema elu lahutamatu osa. Eriti armsalt kutsub ta

pommikoeri Päästeameti nuhkvaraks.

Millest sai alguse Eesti pommikoerte ajalugu?

Koerte kasutamise idee tekkis aastal 1993 või 1994 Raua tänaval asetsevas sõjaväestatud päästeüksuses. Tehnilisi vahendeid lõhkeaine avastamiseks ja demineerimiseks oli väga vähe ning üks võimalus demineerimistöö inimesele ohutumaks teha oli pommikoerad kasutusele võtta. Silmad hoiti lahti, otsiti võimalusi ning loeti kirjandust. Vajalikud kontaktid puudusid ning nende leidmine oli keeruline, kuna interneti ju veel ei olnud.

Ühtäkki, 1995. aasta kevadel, ilmus välja Birminghamis asuva politseile ja sõjaväele koeri koolitava ettevõtte direktor hr Alan Sims, kes pakkus võimalust koolitada oma kulul ühte koerajuhti ning loovutada ka üks väljaõpetatud koer. Sellise pakkumisega oldi loomulikult nõus ning peagi õppiski Inglismaal Eesti esimene koerajuht, kes küll naasis kodumaale kahjuks koerata. Koera transpordiga Tallinnasse tekkisid probleemid, mis oleksid hiljem lahenduse saanud, kuid üüratut transpordiarvet ei olnud võimalik maksta.

Õnneks soetati Eesti esimesele koerajuhtile sama aasta suvel Rakverest Pimedate Juhtkoerte Fondi kaudu ilus kuld-

Foto: Taavi Prints

kollane labrador Sammi, kellest sai hea pommikoer. Varsti oli pommikoeri juba rohkem.

Kuidas valitakse pommikoer?

Reeglina ostetakse kahekuune kutsikas, kuid aeg-ajalt on ostetud ka vanemaid koeri. Vanema koera eelis on selles, et saab kohe testida, kas ja kuidas ta otsimistöök sobib. Pommikoer ei pea olema kindlat tõugu, kuid kutsika võtmisel on määrav, millist tõugu koerajuht eelistab, kuna tema peab selle koeraga pikalt koostööd tegema. Päästeameti esimese pommikoera tiitel kuulub labradori retriiver Sammile. Kõige enam võib pommikoerte ridadele leida saksa lambakoeri. Samuti on meil töötanud belgia lambakoer malinois, borderkolli ja inglise springerspanjel. Koerad on hangitud Soomest, Saksamaalt ja Eestist. Koeratõuvalikut mõjutab seegi, kus koerajuht elab ja millistes tingimustes ta töökoera pidada saab.

Mõned koerad ja koeratõud on sobivamad töötama välitingimustes, teised siseruumides. Mõnikord, kui lõhkeainet tuleb otsida keskkonnas, kus inimesed kardavad ja vööristavad koeri, on neile psühholoogiliselt kergem, kui otsitakse väiksema ja sõbralikuma moega koeraga (*beagle*, spanjel jne).

Kui tõug on välja valitud, algavad läbi-rääkimised koerakasvatajatega, et leida kutsikas sobivaimast aretusliinist. Kõige olulisem ongi kutsika geneetiline pagas, tema päritolu. Selle koera suguvõsas peaksid olema heade otsimiseeldustega ja osavalt nina kasutavad koerad, kelle tervis on kontrollitud ja kes on füüsiliselt võimekad. Kutsika vanemad peavad olema läbinud terviseuuringu. Samuti peavad kutsika vanemate haistmine ja instinktid olema töökoerale sobivad. Kutsika enda puhul jälgitakse, et ta oleks mänguhimuline, julge, terve, sotsiaalne ja hea söögiisuga.

Koerajuht viib endaga koju kahekuuse kutsika ja kasvatab ta ise üles. Päästeamet maksab koerajuhile koera söö-giraha. Samuti rahastab Päästeamet kutsika ravikulud, vaktsineerimise ja parasiiditõrje ning ostab koera jaoks puuri, aediku, mänguasjad, aseme jm koerahooldusvahendid. Kui kellelgi on erisoove (nt vajab lühikarvaline koer talveks sooja vesti), siis arvestatakse loomulikult ka nendega.

Foto: Taavi Prints

Mis ootab pisikest tulevast pommikoera?

Kutsika koolitamist alustatakse kohe pärast kojutoomist. Keskmiselt kulub ühe pommikoera koolitamisele viis kuni kuus ühenädalast koolitustsükli, nii et koer saab atesteerimisküpsiks umbes aastaseks. Samas on koerad väga erineva arenguga, nii võib juhtuda, et mõned koerad alustavad tööd juba 11-kuuselt, teistel venib koolitus pikemaks kui aasta.

Ja kuidas edasi?

Otsimis- ja kuulekustreeninguid tuleb alati teha võimalikult päriselu tingimustele vastavates treeningkohtades. Tihti on meile siin abiks erinevad päästekeskused, kokkuleppeid on tehtud ladude, parklate, autolammutustöökodade omanikega. Väga hea kontakt on sõjaväe-osadega. Harjutamine „päriselus“ tuleb kasuks, sest koerad harjuvad varakult erinevate taustalõhnadega ja reaalsete olukordadega, erinevas miljöös töötami-

sega. Hea koostöö on meil koeratoidula-dudega, mis on vajalik ka seetõttu, et koer harjuks otsima pommi, hoolimata ahvatlevatest toidulõhnadest. Samuti teeme koostööd erinevate talumajapida-miste omanikega, et harjutada läbiotsi-mist. Kuna taludes on palju koeri ja koer-alõhnu, on see koerale vaimselt raske, kuid siit saab ta oskuse keskenduda lõh-keaine lõhna otsimisele ka teise koera territooriumil. Kui tugev peab olema koera närvisüsteem, et ta suudab igno-reerida liigikaaslast, kes teisel pool aeda tema peale närviliselt haugub, samal ajal kui pommikoer teeb oma tööst ja rasket tööd?! Treenitakse ka laevadel ja lennu-kitel.

Kuidas defineerid mõistet „pommikoer“?

Pommikoeraks nimetatakse teenistus-koera, kes on läbinud erialase lõhkeaine avastamise koolituse ja läbinud positiiv-selt iga-aastase atesteerimise, mille kohta on talle väljastatud vastav tunnistus.

Mida kujutab endast atesteerimine?

Atesteerimisel tuleb pommikoertel otsida lõhkeaineid maastikult, hoone-test, pagasist ja transpordivahenditest (autokolonn, üksik auto distantilt) nii pommiähvarduse kui pommitehnilise kontrolli korral. Samuti kasutatakse pommikoera näiteks mahajäetud esemete kontrollimiseks pommikahtluse puhul. Siinkohal tasub mainida, et lisaks iga-aastasele atesteerimisele korraldatakse ka pommikoerte meistrivõistluseid, kus hinnatakse koerte kuulekust ja otsimisvõimekust.

Miks on koer ideaalne lõhkeainete avastaja?

Võimaluse kasutada koeri lõhkeainete avastamisel annab koera suurepärase haistmismeel ja lõhnade eristamise võime. Seda toetab ja kinnitab lõhnataju uuriv teadusharu odoroloogia.

Haistmismeel on koerale tema viiest meelest kõige tähtsam, kuna tervelt 80% vajalikust infost hangib koer haistmise abil.

Koera haistmine on oluliselt parem kui inimesel, kuna tema nina sisaldab tervelt kakskümmend kuni nelikümmend korda enam lõhnaretseptoreid ja koera ninas paikneva haistmisepiteeli pindala on samavõrra suurem. Lisaks on koera nina pikem ja ruumikam, mis tähendab,

2004 a sai pommikoer Aryan medali

et ühe nuusutamisega seotud õhu kogus on märkimisväärselt suurem.

Lisaks on koera nina tundlikum, mis tähendab, et ta tunneb lõhna ka olukorras, kui õhus ringlevad vaid üksikud lõhnamolekulid. Näiteks haistab koer nelgipuu eeterlikku õli ehk eugenooli juba siis, kui seda on sissehingatavas õhus vaid üks miljondik kogusest, mille puhul inimene sama lõhna tunneks.

Mida tugevama füüsisega on koer, seda parem on reeglina ta haistmisvõime. Pideval kasutamisel haistmisvõime nõrgeneb, „väsib“, kuid puhkus taastab selle kiiresti. Nälja korral võimendub koera haistmisvõime mitu korda. Et koera lõhnaeristusvõimet inimesele arusaadavalt kirjeldada, võiks tuua võrdluse, et koerad eristavad lõhnu üksteisest umbes samamoodi nagu meie erinevaid värve. Lisaks erilistele haistmisomadustele lubab koera kehaehitus nuusutada lõhna ka väga madalalt, lausa maapinnalt.

Kuidas koer koerajuhile lõhkeaine leidmisest märku annab?

Pommikoer peab olema suuteline lõhkeainet avastama sõltumata kogusest ja keskkonnast, milles see asub. Ta ei tohi lasta ennast häirida otsimisalal olevatest teistest koertest või inimestest. Koera märguannet lõhkeaine leidmisest nimetatakse erialaterminiga markeerimiseks. Ühe olulisema osa pommikoera väljaõppest moodustabki see, et koera tuleb õpetada avastatud lõhkeainet õigesti markeerima.

Pommikoerajuht peab oma koera hästi tundma ja „lugema“. Koerad on individid ja nende käitumisenüansid on erinevad: mõned koerad näitavad hästi vaid suurimat lõhnamolekulide kogumit, teised markeerivad juba esimest lõhnamolekuli, mida nad haistavad ning kolmandad tahavad otsida ja näidata lõhnaallikat. Sageli küsitakse, mis motiveerib koera lõhkeainet otsima ning koerajuhiga koostööd tegema? Kuigi räägitakse pommikoera töötamisest, siis tegelikult annab koerale maksimaalse motivatsiooni paradoksaalselt hoopis see, et tema jaoks on lõhkeaine otsimine suurepärase mäng, mida ta teeb innu ja pühendumisega, nautides nii protsessi ennast kui ka selle lõpptulemust ehk premeerimist lõhna leidmisest teatamisel.

Preemiaks on enamasti pall või muu lemmikmänguasi, millest on koerale kujundatud sedavõrd suur väärtus, et see tekitab temas tahte tegevuses osaleda, palli saamise nimel pingutada ja ülesannet õigesti sooritada. Mida tugevam on motivatsioon, seda pikemat aega järjest suudab koer töötada ning seda raskemaid harjutusi sooritada.

Kuidas kirjeldaksid koerajuhi olemust?

Pommikoera kasutamine on tiimitöö. Kuigi kogenud pommikoer on võimeline mõningaid olukordi lahendama ka iseseisvalt, määrab lõpptulemuse koera ja koerajuhi koostöö. Lisaks koera eeldustele, treenitusele, iseloomomadustele ja stressitaluvusele loeb inimese ja koera omavaheline hea kontakt ning see, kui hästi pommikoerajuht oma koera tunneb ja tema antud märke tõlgendab ehk koerajuhi „koeralugemisoskus“.

Kõik Päästeameti demineerimiskeskuses töötavad pommikoerajuhid on ühtlasi koolitatud demineerimisspetsialistid. Meie nuhkvara on turvanud Eurovisiooni lauluvõistlust, suurüritusi, kontserte, teinud pommitehnilist kontrolli Barack Obama, paavsti, Elizabeth II, USA asepresidendi Eesti visiitide käigus, Euroopa Liidu eesistumistel ning osalenud tervelt viiel Afganistani missioonil.

Koerajuhi amet ei ole demineerijate hulgas populaarne, sest sellel puudub karjäärivõimalus. Kui demineerija võib saada juhtivdeminereerijaks, siis koerajuht jääbki alatiseks koerajuhiks, tehes aga sama ohtlikku tööd.

Kui ohtlik on koerajuhi töö?

Koerajuhi töö on sama ohtlik kui demineerija oma, kuid tema vastutus on kahekordne. Ta vastutab nii enda oskuste ja väljaõppe kui ka koera eest. Paljud reaalelus toimuvad väljakutsed panevad tõsiselt proovile nii koerajuhi kui ka koera oskused ja pingetaluvuse.

Koerajuhid on kogenud olukordi, kus tuleb oma koerale järgneda läbiotsitava alale, sisuliselt tundmatusse, samas kui omakorda koerajuhi selja taga on relvastatud eriüksus, kes on valmis ründama ruumi peitunud kurjategijat. Ka on töös päriselt ette tulnud juhtum, kui pommikoer pidi otsima lõhkeainet turuhoones, kus letid olid täis sadu kilogramme ahvatlevat lõhnavat liha. Kergem pole koeral töötada ka VIPide

Pommikoerte jõulud. Foto: Päästeamet

ürituse banketilaudade vahel, kui laualt tulevad hõrgutavad toidulõhnad.

Koerajuht peab olema igal hetkel psühholoogiliselt valmis suurteks ootamatusteks (surnukehad, plahvatused jms). Ohutustehnika ja ennetusvahendid nagu kiiver ja pommiülirikond on ülitähtsad. Mida kogenum ja distsiplineeritum on koer ning mida paremini koerajuht oma koera lugeda ja tema käitumise nüansse tähele panna oskab, seda parem. Kuid ohtlikuks jääb see töö alati.

Mainisid, et meie pommikoerad on käinud viiel missioonil...

Aastatel 2002 kuni 2005 toimusid Päästeameti EDRT (Estonian Disaster Relief Team) missioonid Afganistani rahvusvaheliste jõudude korraldatavale operatsioonile „Kestev vabadus“.

Esimesed Päästeameti pommikoerad läksid Eestist Afganistani poole teele 2002. aasta suvel. Kokku on Päästeametil olnud viis Afganistani-missiooni, kus on osalenud üheksa koera. Missioonide kestus oli harilikult umbes kuus kuud.

Koerad töötasid Bagrami lennuväebaasis Afganistani Parvani provintsis Charikari linna lähedal, mis jääb Afganistani pealinnast Kabulist 47 km lõunasse. Bagrami lennubaas oli sel ajal kodus rohkem kui seitsmele tuhandele USA ja liitlasvägede sõdurile. Põhitöö kõrvalt lennuväebaasi

värvavas ehitasid eestlased Bagrami koerte harjutusväljaku, kus treenides said koerad ennast töö vahepeal vormis hoida. Selle väljakuga jäi eestlastest Bagrami maha ka üks silmaga nähtav mälestus.

Kuna neis paigus umbes 1500 m kõrgusel merepinnast on väga kuiv ja kuum kliima ning päevane õhutemperatuur sageli kõrgem kui meie mehed on saunalaval harjunud taluma (päeval näitas kraadiklaas telgis 37 °C), siis polnud sealne elu koerte jaoks kaugeltki meelakkumine. Kohanemine keskkonnamuutusega nii minnes kui ka koju tagasi pöördudes oligi ehk kõige raskem. Lisaks kliimatingimuste raskendas koerte töötamist seegi, et õhk tööalal oli paks autode diiselmootorite heitgaasidest. Keerukatest tingimustest hoolimata said koerad tööga, mis seisnes peamiselt ameeriklaste sõjaväebaasidesse sisenevate transpordivahendite läbiotsimises, hästi hakkama.

Kuigi konkreetseid ohujuhtumeid ei esinenud, tuli siiski ette, et koerad mõne auto ära märkisid. Suure tõenäosusega oli sel puhul tegemist masinatega, millega oli hiljuti lahingumoonas veetud ning selles sisalduv lõhkeaine oli auto külge lõhnajälje jätnud.

Missioonidelt naasnud, pälvivad Päästeameti peadirektorilt autasuks missiooni-medali. Kauni medali vääriliseks tunnis-

tati ja täieõiguslikuks omanikuks said ka missioonidel osalenud pommikoerad. Kokku osales missioonidel üheksa pommikoera, neist kaks käisid kahel missioonil.

Mis võistlustest on meie pommikoerad osa võtnud?

Taanis-Rootsis me käinud ei ole, küll aga oleme käinud võistlemas Läti Piirivalvekolledžis, kus me saime võistkondliku esikoha ning individuaalses võistluses teise ja kolmanda koha. Eestisistel võistlustel teiste ametkondade koertega on meie pommikoerad saanud samuti suurepäraseid tulemusi.

Kas Eesti pommikoerad on osalenud mastapsematel rahvusvahelistel õppustel?

Oleme Läti Piirivalvekolledžis käinud ka õppustel, lisaks on meil külas käinud mitmeid väliskoolitajaid.

Urve, kas sa soovid midagi lisada?

Tänapäeva muutavas maailmas kasvab vajadus pommikoerte järele, kuna nende töömaht suureneb pidevalt. Järjest rohkem vajatakse pommikoerte abi turvalisuse tagamiseks erinevates asutustes. Praktikast on selgeks tehtud, et üks tehniline vahend ei asenda siiani koera nina ja otsimisvõimekust.

Eesti Päästemeeskonna otsingu- ja päästerühm on iga päev valmis

Roland Jefremov

Põhja päästkeskuse valmisolekubüroo nõunik

Hoolimata sellest, et Eestis ei juhtu just väga sageli suuremaid katastroofe, mida uudistest lugeda saame, näiteks maavärinaid või üleujutusi, tagab Eesti Päästemeeskonna otsingu- ja päästerühm stabiilse valmisoleku päästemeeskonnaga, kes on omandanud kogemusi mitmetel rahvusvahelistel õppustel. Ikka selleks, et olla valmis ka nendeks sündmusteks, mida Eestis võib harva juhtuda.

Suuremad üle maailma esinenud katastroofid on võetud Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi õppuste stsenaariumi aluseks. Nendest on saadud elulisi näiteid, millele soovitakse rõhku panna, et tagada rahvusvaheliste meeskondade ladus koostöö sündmuse lahendamisel ning olla seeläbi järgmiseks suurõnnetuseks paremini valmis.

Enim on harjutatud otsingu- ja päästetööde korraldamist linnamaastikul

ModEx (Module Exercise, eesti keeles moodulite õppus) õppuste raames on Eesti Päästemeeskonna otsingu- ja päästerühmal olnud võimalus käia erinevates maades, et omandada koostöökogemusi teiste Euroopa Liidu liikmesriikide moodulitega. Õppustel osalemine on päästemeeskonna liikmetele andnud väärtusliku kogemuse ning teadmised töötamisest maavärinast või üleujutustest laastatud alal, millega me Eestis kokku ei puutu. Õppustelt saadud kogemusi ning teadmisi on sellegipoolest kasutatud kohapealse koolitussüsteemi väljakundamiseks ning ka varustust on nende kohaselt uuendatud. 2020. aasta suvel aga sai üle tüki aja edukalt kõike nimetatut reaalselt ellu rakendada esmakordselt Eestis toimunud suuremal varingul Kivi-Vigalas.

Kõige rohkem ongi Eesti Päästemeeskonna otsingu- ning päästerühma liikmed kokku puutunud maavärinasündmuste stsenaariumitega erinevates tingimustes. Rahvusvahelistel õppustel osalemine on andnud ideaalsed võimalused panna proovile meeskonna logistiline tugi ning planeerida seda suures mahus nii maal, merel kui ka õhus. Kokkupuude teiste meeskondadega on võimaldanud tutvuda erinevate riikide võimekuse, varustuse, logistika ning toimimismehhanismiga.

Riigisisised sündmused

EST-USAR.

Otsingu ja päästemeeskonna väliõppused

- **ModEx Holland, Ossendrecht** 18.03–20.03.2011
- **ModEx Bulgaaria, Montana** 22.03–25.03.2013
- **ModEx Itaalia, Veneetsia** 09.12–12.12.2013
- **ModEx Falck Eesti, Türisalu** 19.05–22.05.2014
- **ModEx Holland, Twente** 27.03–30.03.2015
- **ModEx Taani, Tinglev** 29.01–01.02.2016
- **ModEx Falck Eesti, Väike-Maarja** 27.02–02.03.2017
- **ModEx Portugal, Setubal** 12.06–15.06.2017
- **ModEx Taani, Tinglev** 26.01–29.01.2018
- **ModEx Inglismaa, Merseyside** 15.03–18.03.2019

EST-USAR.

Otsingu ja päästemeeskond, lauaõppused

- **ModTTX Taani, Snekkersten** 03.07–07.11.2018
- **ModTTX Horvaatia, Split** 21.10–25.10.2019

EU Modex õppuste stsenaariumid põhinevad erinevatel katastroofidel ning nagu eelnevalt mainitud, on EST-USAR peamiselt osalenud maavärinastse-naariumi õppustel. Ka Eestis toimunud varingupääste sündmustelt saab tuua mitmeid näiteid, millel on sarnaseid tunnusjooni stsenaariumitega, mida kasutatakse rahvusvahelistel õppustel.

Sündmuste näited:

- **2016. aastal** varises sisse kahekordse maja 10 m² puidust vahelagi. Varingu tagajärjel lõhkes ka gaasitoru.
- **2019. aastal** paigaldati ehitusjärgus olevale majale maakütet ning välgumihkli süütamise tagajärjel tekkis plahvatus, mille tulemusena sai üks isik põletushaavu, tekkis väike põleng, üks sein varises kokku ning kannatada said ka vaheseinad.
- **2020. aastal** eksis taksikoer sügavale mägralinnakusse ning 10 tundi väldanud päästesündmuse käigus kaasati lisaks olemasolevale tehnikale looma asukoha kindlakstegemiseks EST-USAR-i akustilised otsingukaamerad. Kaamera salvestisest on näha, kuidas taksikoer kitsas käigus kaamerast tuleva valguse poole liigub.

LEADER Cam kaamerapilt koera silmadest mägraurus

- **2021. aastal** toimus hoone keldris plahvatus akulaadija tõttu ning plahvatust võimendasid aerosoolipurgid, kanistrid ja püssirohi. Plahvatuse tagajärjel sai kahjustada maja välis-sein ning hoone oli varisemisohus.

Plahvatuse tagajärjel tekkinud varing eluhoones

Varingute tõenäosus on suurim Ida-Virumaal

Päästeameti Põhja Päästkeskuse varingupääste spetsialisti tehtud varingusündmuste analüüsi põhjal on Eestis välja kujunenud mitmed varingusündmuste kategooriad nii põhjuste kui ka piirkonna lõikes. Üks suurem ohupiirkond on Ida-Viru maakond, kus on palju osaliselt mahajäetud hooneid, milles elavad üksikud inimesed. Ohtu tekitavad ka mahajäetud allmaakaevandused. Mahajäetud kaevanduste maa-aluste varingute peamine põhjus on kandetalade läbimädanemine, mille tulemusena kaotab puidust konstruktsioon kandevõime ning võib toimuda varing, mis mõjutab ka maapealset ala.

2018. aastal korraldas TTÜ Põlevkivi Kompetentsikeskus allmaakaevandus-alade varingute uuringu, millest selgub, et:

- Eestis on allmaakaevandamisega hõlmatud maa-ala pindala ~320 km² ja kaevandamisest põhjustatud maapinna langatustega ala pindala on ~110 km²;
- kaevandusala lõunaosas on levinud eelkõige maapinna langatused ehk vajumised 1–2 meetri ulatuses;
- paljud mõjutegurid on tekkinud aastakümneid tagasi ja ilmnevad alles nüüd langatuste ja varingutena;

- samuti võivad langatused põhjustada hoonete ja teede vigastusi ning vähendada seeläbi kinnisvara väärtust ja seada piiranguid ehitiste rajamisele.

2014. aasta Kuulutaja toimetuse aprilliväljaande intervjuus Mäetaguse vallavolikogu keskkonnamisjonini esimehega selgitati välja, et Eestis, peamiselt Ida-Viru maakonnas, on õõnsaks uuristatud ligikaudu 1% meie jalgealusest. Maapinna vajumine on vältimatu ja tänase seisuga on ohus veel sada ruutkilomeetrit. Mäeteadlased ennustavad, et sellest kolmandik vajub sisse lähima paarikümne aasta jooksul.

Valmisolek tulevikusündmusteks on väga hea

Varingupäästesündmuste analüüs on aidanud ära kaardistada viimase kuue aasta jooksul toimunud juhtumid Eestis ning kujundada tulevikuarusaama. Seda saab kasutada riskihinnangu koostamiseks ning ennetavateks tegevusteks. Ollakse valmis ka juhuks, kui tekib vajadus kaasata varingupäästevõimekusega meeskonda mitmele samal ajal toimuvale sündmusele. Tänu koostöökogemusele saame kindlad olla ka rahvusvahelises humanitaarabis.

Varisenud talumajad Ida-Viru maakonnas

#Päästeprofid sotsiaalmeedias – milleks?

Taavi Prints

Päästeameti kommunikatsiooninõunik

Viimase paari aastaga on päästevõrgustiku tegemised üha enam hakanud jõudma lisaks klassikalisele meediale ka ühismeediasse. Facebookis, Instagramis ja Twitteris aktiivselt tegutseva Päästeameti kõrval jagavad sama agaralt killukeksi oma tööst ka kutselised ja vabatahtlikud komandod ise. Kas tegu on pelgalt toreda ajaviitega või on seal taga midagi enam, mis päästjaid sisu tootma inspireerib? Just seda uurisingi seitsme aktiivselt postitava komando käest, kelle vastustest selgus, et postitamise põhjused võivad olla üpris erinevad. Head lugemist!

Otepää päästekomando

Instagramis
@otepaa_paastekomando

Miks te ühismeediasse postitate?

Tahame olla inimestele lähemal, et jagada ohutusala teavet ja ennetada õnnetusi. Paljud arvavad, et käime vaid kustutamas, kuid tegelikult on meie tööpõld ajas laienenud ning teeme palju enam.

Mida Otepää PK postitab?

Võimalikult palju sellist sisu, millega saab kaasa anda ohutussõnumeid. Samuti

võimendame Päästeameti üleriigilisi kampaaniaid.

Millist tagasisidet olete postitustele saanud?

Palju on küsitud nõu tule- ja veeohutuse kohta. Ka vingu- ja suitsuandur on sage teema – kas peab olema, kuhu paigaldada, millist valida jne. Jõulude ajal tegime postituse, et parimad kingid on suitsu- ja vingugaasiandur. Üks inimene tänaski hea idee eest ja ostis vanaemale vingugaasianduri. Varsti kirjutas sama inimene uuesti, et kingitud andur päästiski juba elu. Nimelt oli vanaemal vingu sisse ajanud ning andur andis häiret, mistõttu jõudis vanaema majast välja ning lapselaps tuulutas toad ära. Usun, et iga postitus võib täna, homme või isegi aasta pärast kellegi elu päästa.

Türi päästekomando

Instagramis @turikomando

Miks te ühismeediasse postitate?

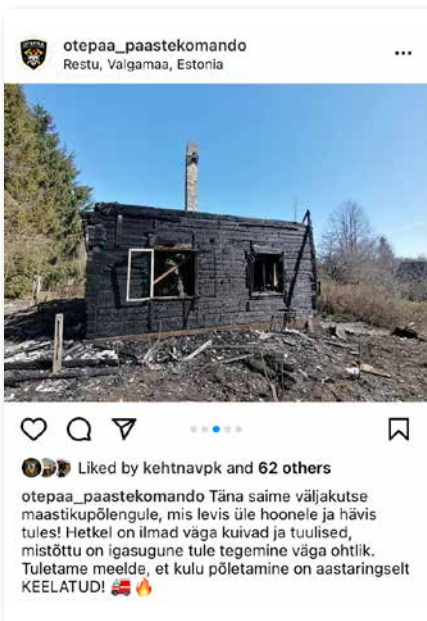
Ma (Türi komando IG konto haldaja) olen ise vabatahtlike nimekirjas ning pääste teema on olnud mulle pikki aastaid südamelehedane. Alati ei pea voolikuga töötama, et ohutussõnumeid levitada. Kui räägime suitsuanduri või korstna pühkimise vajalikkusest, siis ega me päriselt ei tea, kui paljud seda sõnumit kuulda võtavad, kuid loodetavasti on sellest nii palju tolku, et need teemad muutuvad inimeste jaoks normaalsuseks, mitte tänitamiseks. Et see ongi normaalne, et istun vaid kaine peaga rooli, panen tur-

vavöö kinni, täis peaga ei uju ning lasen kord aastas korstent pühkida.

Kuidas neid sõnumeid nii levitada, et need ei mõjuks tänitamiseks?

Mina usun, et tuleks näidata rohkem päris elu. Teha šokiteraapiat. Näidata kallistavat perekonda, kes saavad kallistada, sest andur ajas nad õigel ajal üles. See kaadritagune elu, mida mehed näevad, on üpris karm. Need, kes neid asju lähedalt näevad, kujundavad ka enda elu teisiti – ei ole vaja mõttetult kihutada, ei ole vaja teha liigutusi, mis suure tõenäosusega lõppevad halvasti või fataalselt. Lollusi tehes trahvile ei mõelda.

Mida Türi komando postitab?

Kõike, mis on seotud päästjate tegemis- tega. Olgu see vabadel hetkedel pinksi mängimine või päriselt karmid sünd- mused. Sinna vahele jäävad veel näiteks ennetustöö lastega ning meeste endi koolitused ja harjutused. Mõnikord ka lavastame: näiteks paneme koerale pääs- tekiivri pähe, sätime ta päästeauto ette, teeme sellest ägeda pildi ning jõuame nii paljude uute inimesteni, kellele oma sõnumeid edaspidi viia.

Nii et promote ka päästjate eluviisi?

Absoluutselt. Ja sõprust ja meeskonn- nahinge. Kui pole klappi komandos, siis miks peaks olema klappi sündmu- sel koos töötades? Seal tuleb mõista teineteist poolelt sõnalt, sest suuri asju tehakse ikka vaid meeskonnana.

Millist tagasisidet olete postitustele saanud?

Kõige rohkem tuleb tagasisidet sellistele materjalidele, mida tavainimene muidu ei näeks – näiteks sõit väljakutsele läbi päästja silmade. Kirjutatakse, et väga kihvt ja soovitakse edu!

Mäetaguse vabatahtlik päästekomando

Instagramis @maetaguse_vpk

Miks te ühismeediasse postitate?

Nii saame olla kohalikele lähemal ja tekib parem arusaam, millega vabataht- lik pääste tegeleb. Facebookis olime juba varem, aga Instagramiga alustasime hil-

juti, sest komando vajab uusi liikmeid ning arvasime, et Instagramis on noo- remaid lihtsam tabada. Lisaks on meil koostööpartnereid teistest riikidest ning läbi sotsiaalmeedia näevad nemadki, et nende annetused ei lähe tühja kohta.

Mida Mäetaguse VPK postitab?

Postitame peamiselt siis, kui midagi päri- selt toimub. Valiku tegemisel lähtume eetikast ja postituse sisulisest väärtusest. Postitame seda, mis võiks huvi pakkuda ja kasulik olla eelkõige kohalikele elani- kele – näiteks ennetusalased postitused.

Millist tagasisidet olete postitustele saanud?

Ainult positiivset! Mitte ühtki negatiivset kommentaari ei meenu.

Koeru päästekomando

Instagramis @koerupaastekomando

Miks te ühismeediasse postitate?

Meie postituste eesmärk on saada juurde jälgijaid, jagada ennetussõnu- meid ning anda kogukonnale mõista, et me oleme alati valmis appi minema ning me teame, mida teeme.

Mida Koeru komando postitab?

Proovime leida selliseid nurki, mille peale muidu inimesed võib-olla ei mõt- lekski. Näiteks selle suve postitus „Jäta päästeautole piisavalt ruumi“ oli ajen- datud sellest, et Väinjärve ääres oli pala-

vate ilmadega nii palju rahvast, et suure autoga ei olnudki võimalik järve äärde sõita. Postitus sai väga palju tagasisidet ja enamik inimesi pidi tõdema, et nad ei ole enne selle peale üldse mõelnudki, kuidas päästeauto peaks kellelegi appi minnes kõigist parkivatest autodest mööda saama.

Meie enim jagatud postitus on aastast 2017, „Anna teed alarmsõidukile“. Seda jagati meie Facebooki kaudu, kopeeriti enda lehele ja jagati sealt, lisaks lõigati materjali alt ära ka Koeru päästeko- mando nimi ja jagati siis edasi. Juba meie lehe postitus jõudis ilma tasulise reklaamita peaaegu 250 000 inimeseni. Tundus, et see teema läks inimestele korda ning meil on selle üle ainult hea meel. Storydes on hästi töötanud kiivri- kaamera videod.

Millist tagasisidet olete postitustele saanud?

Tagasiside on nii hea, et tuntakse lausa huvi, kes meie lehte haldab! (Vastus: komandopealik ja meeskonnavanemad)

Narva päästekomando

Instagramis @narva_paastekomando

Miks te ühismeediasse postitate?

Me tahame tavainimestele tutvustada päästja elukutset. Eriti oluline on see praegusel koroonaaajal, mil inimesed ei saa komandodes meiega ja meie eluga tutvumas käia.

Bränd

Mida Narva komando postitab?

Lisaks sellele, et me näitame, millest päästja töö koosneb, postitame ka nippe, kuidas erinevates (eri)olukordades käituda. Need olukorrad võivad näiteks aastaegadega seotud olla. Mõnikord korraldame loomingulisi konkursse.

Millist tagasisidet olete postitustele saanud?

Statistika näitab, et kõige rohkem positiivset tagasisidet saavad postitused, mis on seotud loomade päästmisega. Samuti sellised videod, mis näitavad, kuidas me sündmuskohal töötame.

Lasnamäe pk 3. vahtkond

Instagramis @kolmasvahetus

Miks te ühismeediasse postitate?

Oleme oma töö fännid ja tahame näidata, kui huvitav meie töö on.

Mida 3. vahtkond postitab?

Meie postitused näitavad päästjate reaalseid tööd ja tegemisi. Ennetustöö jätame pigem teistele lehtedele, sest tundub, et ennetussõnumitele lihtsalt reageeritakse vähem. Pealegi on Lasnamäe komandol samuti konto ning meie jälgijad kattuvad, seega pole mõtet samasugust sisu topelt postitada. Viimati postitasime video Hüüru vooliku-

kerimismasinast, mis oli väga menukas.

Millist tagasisidet olete postitustele saanud?

Ainult positiivset. Meie jälgijad on öelnud, et just sellist kraami soovikski rohkem näha!

Sillamäe päästekomando

Instagramis @sillamae_paastekomando

Miks te ühismeediasse postitate?

Väga lihtne – ennetus! Uus põlvkond ei

loe lehte ega vaata televiisorit. Seega peame olema seal, kus inimesed – Facebookis, Instagramis, YouTube'is, Twitteris jne. Samuti on järelkasvu mõttes oluline päästja eriala populariseerimine.

Mida Sillamäe PK postitab?

Mõnikord lihtsalt huvitavaid hetki, aga tavaliselt on ikka iga pildi juures ohutussõnum. Järgmisena tahaks pakkuda võimalust meile otse küsimusi esitada.

Millist tagasisidet olete postitustele saanud?

Seni vaid positiivset. Soovitakse jõudu, tänatakse.

Kuidas saad Sina aidata luua turvalisemat Eestit?

Üks viis selleks on jagada Päästeameti ning päästekomandode ohutussõnumeid **sotsiaalmeedias**.

Päästevõrgustiku kontod leiad üles nii:

1. Ava Instagramis @paasteamet_eesti profiil
2. Seejärel klikki nupule "Following"
3. Avaneb list, keda meie jälgime

Leia meid ka Facebookist ning Twitterist!

Uudised

Päästeameti alarmsõidukid saavad uue ilme

Sellel aastal valmis nii kutseliste kui ka vabatahtlike päästjate alarmsõidukite ja vahendite uue disainilahenduse kontseptsioon.

Päästeameti alarmsõidukite ja vahendite eritähistuse põhimõtete uuendamise peamine eesmärk on parandada alarmsõidukite nähtavust ja suurendada selle läbi üldist ohutust liikluses ning luua nii kutseliste kui ka vabatahtlike päästjate alarmsõidukitele ühtne ja universaalne disain.

Päästeameti uue disainilahendusega alarmsõidukite põhivärviks jääb endiselt punane. Suuremat tähelepanu pööra-

takse valgustpeegeldava materjali kasutamisele (valged ja kollased kaldtriibud), et alarmsõidukite liikluses paremini märgataks.

Ühtse disainilahenduse rakendamine võtab veel aega, kuna disaini muutmiseks on vaja tehnilisi nõudeid muuta ka seadustes.

Uue disaini nõudeid ei kehtestata tagasiulatavalt ja praeguseid vana disai-

niga päästesõidukite saab kasutada kuni eksploatatsiooniaja lõpuni. Pärast määruse jõustumist Transpordiametis arvele võetavad Päästeameti alarmsõidukid peavad juba vastama uutele erimärgistuse tehnilistele nõuetele. Nii kutseliste kui ka vabatahtlike päästjate masinapargi disaini uuendatakse järk-järgult. Eesmärk on Päästeameti alarmsõidukid uuele disainilahendusele üle viia 2–3 aasta jooksul.

Valmisid uued ja tänapäevastele tingimustele vastavad objektid

Euroopa Liidu Sisejulgeolekufondi ISFP-23 projekti „Keemia-, kiirgus- ja plahvatusohu sündmuste lahendamise võimekuse loomine ja parendamine“ tulemusel valmisid või läbisid uuenduskuuri kolm objekti.

Veebruaris 2017 loodi ISFP-23 projekti elluviimiseks töörühm ning tänaseks on valminud või uuenduskuuri läbinud kolm objekti: Päästeameti haldushoone Tallinnas Erika tn 3/1, lõhkematerjali hävituskoht Männikul ning vajalik laopind. Projekti eesmärk oli eelkõige aidata kaasa demineerimise ja KBRT-valdkonna võimekuse suurendamisele.

Projekti esialgne plaanitud kogumaksumus oli 3,17 miljonit eurot, kuid selle ajal toimunud hinnatõusu tõttu taotleti projekti eelarvesse juurde 0,25 miljonit eurot Euroopa Liidu vahendeid ehk kokku saadi toetust u 3,42 miljonit eurot. Päästeameti omavahenditest lisati 0,31 miljonit eurot ning Riigi Kinnisvara Akt-siaseltsi kaudu saadi projektile lisa 0,85 miljonit eurot. Projekti kogumaksumu-

seks kujunes 4,5 miljonit eurot.

Juba 2016. aastal alustati ettevalmistusi Euroopa Liidu Sisejulgeolekufondi projektiks, mille eesmärk oli tagada erimaterjalide (lõhkematerjal, kemikaalid jms) ohutu käitlemine ja hävitamine, hoiustamine ja operatiivne valmisolek reageerimiseks ning luua sündmuste uurimise ja analüüsimise võimekus.

Foto: Maris Moorist

Lääne päästekeskus kolis uhiuude ühishoonesse: **paranesid töötingimused, kasutusel on Eestis ainulaadne foorisüsteem**

Lääne päästekeskus kolis äsja valminud sisejulgeoleku ühishoonesse, mis pakub tänapäevaseid töötingimusi, leevendab varasemat ruumipuuduse probleemi ning võimaldab Eestis ainulaadse foorisüsteemi abil reageerida päästesündmustele senisest kiiremini.

Lääne päästekeskuse juhi Heiki Soodla sõnul on tänapäevasesse hoonesse kolimine pikisilmi oodatud ja suur samm. „Uude hoonesse kolimine teeb Lääne päästekeskusele rõõmu. Kui võrrelda vana ja uut maja, siis paranevad märkimisväärselt päästjate töötingimused. Päästjate ja demineerijate jaoks on valmis uhiuued olmeruumid, garaažid ja laod, millega vanas hoones oli kitsas

käes,” ütles Lääne päästekeskuse juht Heiki Soodla.

„Varem jagasime näiteks ladusid mitme valdkonna vahel ja ruumipuudus oli igapäevane mure. Nüüd on see lahenduse saanud. Lisaks tehnilistele ruumidele on äsja valminud majas väga mitmekülgsede võimalustega nõupidamisruum, samuti paranesid päästjate sportimise

ja harjutamise tingimused. Päästjate kasutada on ka uhiuus õppetorn, varem seda Pärnu piirkonnas ei olnud. Lisaks päästjatele kolivad uude majja ka demineerijad. See lihtsustab kolleegide omavahelist suhtlust ja suurendab ühtekuuluvustunnet,” lüüsis Päästeameti lääne haldusgrupi juht Geimo Eesmäe.

Uues siseturvalisuse hoones võeti kasu-

tusele Eestis ainulaadne lahendus liiklusfooride juhtimiseks, et vähendada reageerimisele kuluvat aega. „Kui päästjad reageerivad väljakutsele, saavad nad ühe nupuvajutusega muuta Riia maantee ristmiku valgusfooritsükli, et päästeautole vajalik roheline tuli süttiks kiiremini. Nii ei pea sündmusele ruttav päästeauto enam ootama fooritsükli tavapärasest muutumist, vaid saab kohe teele asuda olukorras, kus iga sekund on kaalul. Teiselt liiklejatelt nõuab see aga tähelepanu – punasele fooritulele võib väljakutse puhul järgneda kohe järgmine punane

tuli ning foori taga ootamise aeg võib kujuneda seetõttu tavapärasest pikemaks. Kindlasti tuleb liigeldes lähtuda fooritulest ning lasta sündmusele reageeriv sõiduk läbi,“ selgitas Heiki Soodla.

Inimesed, kes tulevad Lääne päästkeskusesse ohutusjärelvalve inspektori vastuvõtule, leiavad õiged ruumid peauksest sisenedes esimeselt korruselt: vastuvõetud toimuvad kabinettides 2-132 ja 2-133.

Äsja valminud hoones töötavad ühe

katuse all Lääne päästkeskus, Lääne politseiprefektuur, kaitsepolitsei amet, häirekeskus, siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus ning sotsiaalkindlustusameti ohvriabi.

Riigi Kinnisvara ja Ehitustrust sõlmisid ehituslepingu Pärnu sisejulgeoleku ühishoone ehitamiseks 2019. aasta mais. Ühishoone suletud netopindala on 13 000 ruutmeetrit, ehitus läks maksma 24,5 miljonit eurot. Hoone arhitektid on Martin Aunin, Annika Aasmaa ja Marti Kahu, sisearhitekt on Urmo Vaikla.

Vingugaasiandur muutub kohustuslikuks

Riigikogu kiitis mullu detsembris heaks seaduse, millega muutub vingugaasiandur kohustuslikuks igas kodus, kus on ahi, pliit või kamin. Seni on vingugaasiandur olnud kohustuslik vaid neis eluruumides, kus asub korstnaga ühendatud gaasiseade.

Kohustuse laienemise eesmärk on vähendada vingumürgistuste ja sellest põhjustatud surmade arvu – selliseid juhtumeid tuleb kahjuks ette igal aastal.

Vingugaasiandur tuleb paigaldada esimesel võimalusel, kuid hiljemalt 2022. aasta 1. jaanuariks.

Vingugaas on lõhnatu ja värvitu ülimürgine gaas, mis uinutab ohvri ning võib temalt võimaluse ruumist väljuda. Mürgistus sõltub gaasi kontsentratsioonist õhus ja toime kestusest. Levinuimad sümptomid on peavalu, pearinglus, iiveldus, esineb oksendamist. Kui viibida saastunud keskkonnas liiga kaua või kui

vingugaasi kontsentratsioon õhus on väga suur, võib saada surm.

Vingugaasimürgistuste kahtluse korral tuleb võimalikult kiiresti ruumist lahkuda ja värske õhu kätte minna, eelnevalt tuleb ruumi tuulutamiseks aknad avada. Rahulikult ja sügavalt hingates mööduvad kergemad mürgistusnähud mõne aja pärast. Tugevama mürgistuse korral tuleb kutsuda kiirabi.

Tänavu valminud küttesüsteemide portaal koduomanikele kohustusi ei lisa

Tuleohutusseaduse muudatuse kohaselt kantakse kõik küttesüsteemidega seotud toimingud küttesüsteemide portaali juba märtsikuust. Keskkond koondab kõik pottseppade ja korstnapühkijate tehtud tööd ning pakub mitmeid hüvesid ka koduomanikele.

Koduomanikele küttesüsteemide portaal kohustusi ei lisa, vaid avab mugavad võimalused andmete ja dokumentide vaatamiseks. Kõik on harjunud, et sõidukid on kantud registrisse, mis saadab lõppeva ülevaatuse ja läheneva autohoolduse korral automaatse teavituse. Nüüdsest hakkavad sama rada käima ka

küttesüsteemid, sest portaali abiga saab meilile tellida meeldetuletuse küttesüsteemi hooldusvajaduse kohta. Ühelt poolt aitab see neid, kel on keeruline hoida distsipliini, teisalt lubab meeldetuletus korraarmastajatel oma vahemälust eemaldada ühe paljudest kirjetest.

Paberid kipuvad ära kaduma, nüüd leiab aga küttesüsteemi hooldust tõendava akti digitaalsel kujul portaalist. Veel nukurama stsenaariumi korral võib paberakt tulekahjus hävineda ja siis on üsna keeruline kindlustusfirmale tõestada, et küttesüsteem oli hooldatud ja korras.

Uudised

„Eesti kodudes eksisteeriva u 200 000 küttesüsteemi seisukorra kohta teame väga vähe. Hinnanguliselt on viimase viie aasta jooksul kutsunud professionaalne korstnapühkija üksnes neljandikku neist kodudest,“ sõnab Päästeameti ohutusjärelvalve osakonna juhataja Tagne Tähe. „Kardetavasti on sellel faktil tugev seos asjaoluga, et üks põhilisi tulekahju põhjuseid peitub läbi aastate just küttesüsteemides. Läbi portaali sisestatud andmete on meil võimalus tulevikus näha, kas olukord paraneb,“ ütleb Tähe. „Kohe ülevaadet muidugi ei saa, kuid juba viie aastaga tekib andmestik, mis iseloomus-

tab üle-eestilist pilti. Täna vaatame küttesüsteemide seisukorda riigis nagu läbi lukuaugu – senini saime korstnapühkijate teavitusi üksnes ohtlike küttesüsteemide kohta,“ lausub Tähe.

Küttesüsteemide portaali aitab teenuse kasutajatel ja pakkujatel olla ausad ja head. Keskkonnast leiab maakondade kaupa kõik kutsetunnistusega korstnapühkijad ja pottsepad, mis välistab võimaluse sattuda „soss-sepa“ otsa. „Ilgast osutatud teenusest jääb märk maha, mis aitab omakorda kindlustada teenuse kvaliteeti,“ lisab Tähe.

Kui koduomanikule uus portaali kohustus ei lisa, siis korstnapühkijatel ja pottseppadel on tulnud mõningate muudatustega harjuda, sest just nemad kannavad küttesüsteemid ja hooldustegevused portaali sisse.

Tänavu 1. märtsil jõustus tuleohutuse seaduse muudatus, mille eesmärk on suurendada Eestis tuleohutute ehitiste hulka, teadvustada inimestele nende enda vastutust tuleohutusnõuete täitmisel, vähendada tules hukkunute arvu ning luua senisest paindlikumad võimalused avaliku ja erasektori koostööks.

Pildil Pottsepp ja korstnapühkija Hillimar Heinroos. Foto: Anno Proosvelt

Mobiilirakendus Ole valmis! teavitab ohust

Naiskodukaitse aktivistide loodud mobiilirakendusele Ole valmis! luuakse lisavõimalusi. Kui seni sai rakendusest eeskätt õpetusi, kuidas erinevates hädaolukordades hakkama saada ja ohutust tagada, siis edaspidi on võimalik selle kaudu reaalses elanikke teavitada päästesündmustest ja ohtudest ning edastada käitumisjuhiseid.

Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse algatatud projektiga on loodud võimalus kasutada Ole valmis! rakendust teadete edastamise kanalina. Ametkond saab teate rakenduse kasutajatele saata läbi SitREPi (siseministeeriumi valitsemisala olukorra raportite keskkond). SitREPi asjakohases aknas

loodud sõnum saadetakse läbi Azure'i pilve ja sealt Ole valmis! rakenduse kasutajale. Ohuteavitusele saab lisada pildina ohuala kaardi. Kahjuks ei tuvasta rakendus automaatselt kasutaja asukohta ja piirkonnad, mille kohta inimene ohuteavitust saada soovib, peab ta valima manuaalselt. Asukohta saab

valida linna, valla või maakonna täpsusega. Valimata jätmisel saadakse teavitusi kogu Eesti kohta. Toode on kasutamiseks valmis ning seda testitakse Päästeameti korraldataval õppusel septembris. Kui kõik läheb plaanipäraselt, siis hiljemalt oktoobris on värskendus kättesaadav ka rakenduse tavakasutajatele.

Ole valmis! rakendust kasutab praegu umbes 20 000 inimest ja sealne sisu on saadaval kolmes keeles (eesti, vene, inglise). Loodetavasti tooks lisafunktsioonide reklaam kasutajaid juurde. Rakendus Ole valmis! sisaldab seni riiklikke juhiseid kriisilukordades käitumiseks (www.olevalmis.ee) ning on saanud siseministeeriumi, kaitseministeeriumi ja riigikantselei elanikkonnakaitse rakkerühma heakskiidu.

Kortermajades peavad ukсед olema tähistatud numbritega

Alates käesoleva aasta märtsist tuleb kõikides kortermajades märgistada teekond välisuksest korterini sh välisuks, korrused, vahe- ja korteriuksed.

Tänavu 1. märtsil jõustus siseministri määruse nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“ muudatus, mille kohaselt tuleb nummerdada kortermajade ukсед ja korrused ning ka büroo- hoonete korrused. Kortermajade puhul tähendab see, et trepikoja välis- ja vaheuksed peavad olema tähistatud numbrivahemikega ning korteriuksed numbriga. Kusjuures enam kui kolmekordsete kortermajade puhul tähistatakse ka korrused. Määruse muudatusel on tagasiulatav jõud ehk kohustus laieneb nii olemasolevatele kui ka alles ehitatavatele hoonetele. Tähistuse stiili ettekirjutatud ei ole, kuid numbrid peavad olema hõlpsalt nähtavad, leitavad ja selged.

Korruste ja uste tähistamine on vajalik

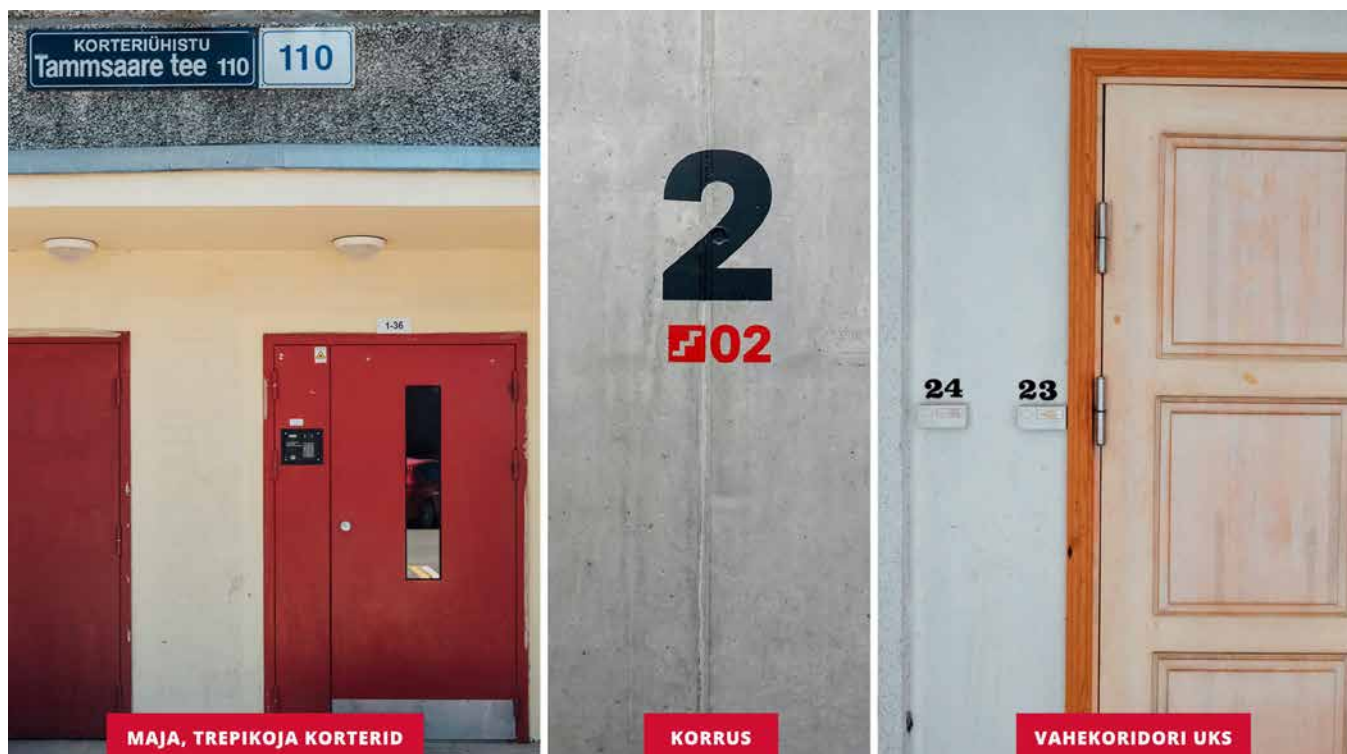
tõhusaks päästetööks, kus kiirel tegutsemisel on suur tähtsus. „Oluline on leida võimalikult kiirelt päästesündmuse asukoht, et päästa inimeste elu, tervist ja vara,“ ütleb päästetöö osakonna valmisoleku talituse juhataja Leho Lemsalu. „Võimalikult lühikese aja jooksul abivajajani jõudmine aitab oluliselt vähendada tulekahjudes hukkunute ja vigastatute arvu,“ märgib ta.

Kõige enam probleeme esineb vanemate ehitistega magalates, kus numbreid pole kunagi olnudki või on need renoveerimise käigus eemaldatud. Mõnel juhul on korterinumbrid muudetud ebaloomulikuks ning projektile mittevastavaks. „Raskekaalulises varustuses päästjal võib aga mööda treppe joostes korruste lugemine sassi minna,“ lisab Lemsalu. Kõik see

kulutab väärtuslikke sekundeid või isegi minuteid, mis võivad olla elutähtsad.

„Korralik nummerdamine on kortermajas kahtlemata vajalik ja eelkõige elanike endi huvides,“ märgib Eesti Korteriühistute Liidu juhatuse liige Urmas Mardi. „Nii leiavad soovitava trepikoja, korruse ja korteri kiirelt üles nii kiirabi- kui ka päästetöötajad, aga ka külalised. Korteri nummerdamisel võiks korteriühistus kokku leppida ühtse stiili – see jätab kortermajast tervikliku ja kauni mulje,“ lisab Mardi.

Päästeamet kutsub üles kortermajade elanikke, korteriühistuid ja koostööpartnereid oma või külalastatava maja numbratsiooni korrektsust üle vaatama ja võimalikele puudustele tähelepanu juhtima.

MAJA, TREPIKOJA KORTERID

KORRUS

VAHEKORIDORI UKS

Foto: Taavi Prints

Vaimne tervis koroonajaal

Katerina Mudarissova
Päästeameti kommunikatsiooniekspert

Suuremal või väiksemal määral tuleb iga kriis ootamatult. Isegi kui on ette teada, et kriis ja sellega kaasnevad piirangud on lähiajal tulemas. Inimeste loomuses on viimase hetkeni loota, et küll kõik halb läheb (minust) mööda. Nii läks ka koroonaviiruse teise lainega – järsku olid nakatumisnäitajad „taevas“ ja ruttu oli vaja reageerida nii riigil, Päästeametil kui ka kõikidel inimestel. Tagantjärele võime öelda, et saime Päästeametis olukorrale reageerimise, viirusega koos elamise ning töötamisega üpriski hästi hakkama.

Koroonaviiruse pandeemial on olnud suur mõju inimeste vaimsele tervisele (vaimseks terviseks nimetakse heaolu- seisundit, milles inimene realiseerib oma võimeid, tuleb toime igapäevase elu pingetega, suudab töötada tootlikult ja tulemusrikkalt ning on võimeline andma oma panuse ühiskonna heaks). Tagajärjed ei pruugi olla kohe märgatavad ja võivad ilmneda alles mitu kuud pärast stressirohke aja lõppu. Koroonaviiruse mõju meie vaimsele tervisele saab hinnata alles aastate pärast. Kõik meediakanalid olid nii esimese kui ka teise laine ajal üle ujutatud COVID-19 puudutavast

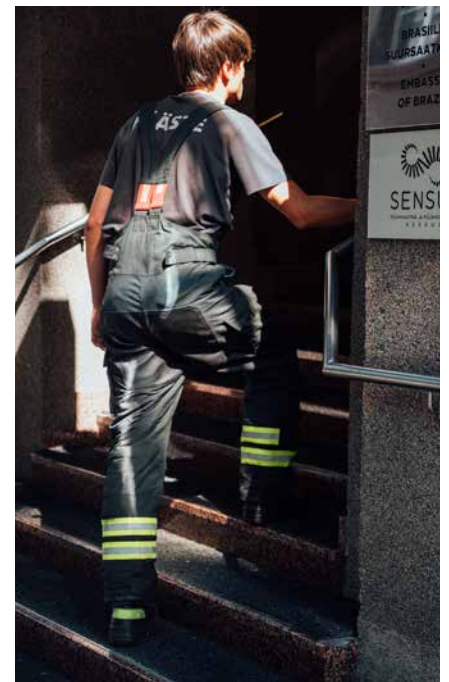
infost. Selline metsik ja sageli vasturääkiv infotulv võib inimestes esile kutsuda tugevaid emotsioone ja tavapäratut käitumist. Sotsiaalmeedia kasutajate seas toodi (tegelikult tuuakse tänaseni) välja aina rohkem erinevaid spekulatsioone, arvamusaluseid ja vastastikuseid arvamusi COVID-19 olemuse ja levimise kohta. Liigne sotsiaalmeedia jälgimine koroonaviiruse teemadel muudab inimesed rahutumaks ja reageerimine erinevatele sündmustele ning väljaütlemistele sõltub inimese isiksuseomadustest ja elu jooksul saadud kogemustest. Selle vältimiseks tuleb piirata uudiste lugemist

ja vaatamist. Tuleb leida usaldusväärne meediakanal ning jälgida seda vaid mõni kord päevas.

” Tuleb piirata uudiste lugemist ja vaatamist. Tuleb leida usaldusväärne meediakanal ning jälgida seda vaid mõni kord päevas.

Fotod: Taavi Prints

Pandeemia on lühikese ajaga ootamatult kaasa toonud muutused inimeste töö- ja pereelus. Eneselegi üllatuseks said paljudest meist matemaatika, laulmise või kehalise kasvatuse õpetajad, kokad ja kondiitrid. Paljud, aga jõudsid koju alles pimeduses ja väga väsinuna. Vaimse tervise seisukohast on kogu maailm kurnatud, aga sellest hoolimata on Päästeameti ühtne meeskond jätkanud oma igapäevaseid tööülesandeid: kaitsta elu, vara ja keskkonda.

Vaimset tervist toetav töökeskkond on

” Päästeameti ühtne meeskond on jätkanud oma igapäevaseid tööülesandeid: kaitsta elu, vara ja keskkonda.

Päästeameti üks olulisemaid töötervise seotud teemasid. Päästeameti jaoks on tähtis, et kõik teenistujad oleksid füüsiliselt terved ja aktiivsed, õnnelikud ja motiveeritud oma tööd tegema. Viimastel aastatel on Päästeameti hakatud tavapärasest rohkem tähelepanu pöörama teenistujate tervisealase käitumise teadlikkuse tõstmisele, stressi vähendamisele ning läbipõlemise ennetamisele. Selleks korraldati ja korraldatakse erinevaid ametiseseid spordivõistlusi ja väljakutseid, jätkati koostööd spordiklubidega ja läbi **Stebby** kompenseeriti erinevaid (rahva)spordiüritusi ning treening- ja jõusaalide kasutamist. Eelmisel aastal panustati palju ka komandode jõusaalide treeningseadmete uuendamisse. Samuti propageeriti regulaarselt Päästeameti hüvitatava psühholoogilise nõustamise teenust, mille kasutamine kasvas hüppeliselt. Seda kasvu võis lisaks propageerimisele põhjustada ka koroonaviiruse ootamatu tulek meie ellu.

Nii kehaline kui ka vaimne tervis on väga tähtis, viimane mõjutab suuresti inimese

hakkama saamist, töö- ja elukvaliteeti. Kui pärast kevadist kriisi oldi valmis tagajärgedega tegelema, siis praegune olukord on näidanud, et peame olema valmis tegema rohkelt põhjendatud ennetustööd, julgustama inimesi psühholoogilist abi vastu võtma, rääkima kolleegide ja juhtidega, sest pingeline periood on pikalt kestnud. Kindlasti tuleks osa võtta erinevatest Päästeameti korraldavatest üritustest, mis toovad igapäevarutiinist välja. Tagaplaanile ei saa kindlasti jätta head võrtsikat huumorit. Kellel vähegi huumorisoont on, hoidke seda ülal, et enda ja meeskonna vaimset tervist turgutada. Ütleb ju vanasõnagi, et jagatud mure on pool muret ja jagatud rõõm on kahekordne rõõm.

Samuti on väga oluline, et kõik meie asutuse töötajad märkaks oma kolleegi ja julgeks teda vajadusel spetsialistide juurde suunata või olla ise oma teadmisega abiks. Hoiame oma tervist selleks, et olla kasulikud meie ühiskonnale ja ennekõike ikkagi oma lähedastele.

Vabatahtlik päästja Kristin Külm: „Inimesed mitte ei taha, vaid ei julge aidata“

Birgit Okmees
Päästeameti kommunikatsiooninõunik

Koronakevadel otsustas õpetajana Tallinna Euroopa Koolis tegutsenud Kristin Külm, et jätab oma senise töö, teeb läbi vabatahtliku päästja teise astme õppe, milleks viis aastat hoogu võetud, ja astub ühisvalveteenistusse Lilleküla päästekomandos. Lisaks leidis hakkaja naine paar aastat tagasi kutsumuse pastori töös ning alates selle aasta kevadest töötab ta Eesti Kristliku Nelipühi Kirikus juhtivpastorina. Nüüd on ta hingehoidja nii oma vahtkonna päästjatele kui ka koguduse liikmetele. Kogu intervjuu ajal kiirgub Kristinist aga päästjahinge ja sügavust ning talle otsa vaadates taipan kõhkluseta, et kõik on võimalik, kui vaid tahta!

Vabatahtlikuna Aafrikasse

Pärast keskkooli lõpetamist osales Kristin programmis, mis viis ta vabatahtlikuna Aafrikasse. Seal viibides kuulis ta aga õpetajate koolist Taanis, mis pakkus väga laiapõhjalist programmi ning andis võimaluse nii Aasias kui ka Aafrikas eri-

nevates projektides osaleda. Pärast kooli lõpetamist Taanis asus hakkaja naine tööle sealsesse kohalikku kooli. Peagi jõudis majandussurutis ka haridussüsteemi ning Kristinil tuli teha valik. Kuuldes sõbrannalt praktikavõimaluse kohta Mosambiigis, otsustas ta minna seal- sse rahvusvahelisse kooli õpetajaks.

Võimalus näha enda minast kaugemale

Taanis olles võttis Kristin probleemsete noortega ette mitmeid reise paikadesse, mis pani sügavalt mõtisklema selle üle, et endal võib küll olla raske, aga kui saab näha ja teha asju, mis annavad võimaluse teisi toetada, siis muudab

„Redelauto korvis kaob hirm ära, sest seal peab otsustama, kas kardad kõrgust või ei karda“, nendib Kristin.

see paratamatult mõttemaailma. Kõige enam andis Kristinile enesekindlust aga teadmine, et väheste vahenditega saab ka väga väikestes asjades väga palju ära teha.

” Mulle on alati meeldinud olla osa lahendusest

Võrreldes muu maailmaga on Eestis elu väga hea ja turvaline

Kristini sõnul on seda näha eriti teistest rahvustest perede pealt. Näiteks Ameerika laste vanemad ei julge oma lapsi mitte kuhugi üksinda lubada, sest suurem osa maailmast on väga ebaturvaline. Eesti on veel üks väheseid kohti maailmas, kus saab nii vabalt elada. Meil on ka omad hädad ja mured ning ka meie probleemid on olulised. Võrreldes muu maailmaga on Eestis elu aga väga hea.

Tagasi Eestisse...

Kristini südames tuksus soov elada perele lähemal ning kuna Eestisse sõitmine, eriti Mosambiigist, oli väga kulukas, otsustas ta võimaluse korral kodumaale naasta.

2013. aastal nägi Kristin kuulutust, et Tallinna Euroopa Kool otsis õpetajaid, ta kandideeris ja lõi kooliperega kohe käed. Euroopa Kooli jäi ta seitsmeks aastaks. Eelmisel aastal, koroonakevadel, mõistis aga, et tema aeg koolis on otsa saanud.

Ühisvalveteenistuses ligikaudu 660 tundi

Koolist lahkudes kuulis Kristin võimalusest asuda ühisvalveteenistusse (ÜVT – toim.) koos kutseliste päästjatega, misjärel otsustaski kaua hinges küpsenud kutse vastu võtta ja läbi teha vabatahtliku päästja teise astme õppe. Seejärel koliski hakkaja naine Lilleküla komandosse sisse!

ÜVT-s on Kristin tänaseks osalenud ligikaudu 660 tundi ning püüab teha ikka 2–3 valvevahetust kuus, vahel ka 3–4.

Teekond vabatahtliku päästja kutseni peab olema selge

„Oluline on, et inimene ise oskaks ennast selles rollis ette kujutada. Alati saab küsimusi küsida, aga eemale tõugata võib ka

Kristin koos oma meeskonna, Lilleküla komando II vahukonnaga.

see, kui ei saada aru, kes on vabatahtlik päästja, mida ta teeb, millised on võimalused vabatahtlikuna panustada. Kui inimene otsib tööd ja näeb ainult selle nimetust, siis ta paratamatult mõtleb, et ei saa, ei suuda. Aga kui on kirjas ka töö kirjeldus, paneb see mõtlema, kas ta suudab seda teha ja kas oskab ennast selles rollis ette kujutada. Inimesi on erinevaid: mõnele meeldib palavaga joosta ja higistada, teisele ei meeldi,“ nendib Kristin. Naise sõnul võiks korraldada ka infopäevi, kus soovijad saavad ise erinevaid vabatahtliku päästja töid proovida. See annab kindlustunde, et on võimalik hakkama saada küll. Asi pole selles, et inimesed ei taha, vaid pigem ei julge aidata. Hirm on võtta vastutust kellegi teise elu eest.

Võimalus olla meeskonnaliige

Oma põhitööl on Kristin meeskonnajuht. Juhi ideoloogia tähendab tema jaoks aga seda, et juht teenib teisi. „Juht vastutab päeva lõpuks, kuid see võib olla väga stressirohke,“ nendib ta.

Kristin leiab, et päästesündmused annavad võimaluse olla pidevalt reaalse elu keskel ja mõista, et iga olukord on erinev. Meil ei ole üheski asjas siin elus laboritingimusi. Samuti näeb ta ka rohkem inimesi kõrvalt. „Just eelmises valvevahetuses osutasime ametiabi kiirabile, et aidata vanaproua kõrgemalt korruselt alla kiirabiautosse. Proua oli väga tänulik! Abi palumine teeb inimesed haavatavaks. Väga palju on ka neid hetki, kus me ei saa midagi teha,“ möönab Kristin.

Kurvaks teevad olukorrad, kui on liiga hilja

„Meie ühiskonnas on liiga palju inimesi, kes on justkui „süsteemis“ kinni. Päästjaid kutsutakse välja, kuid ilmneb, et inimesel on psühhiaatrilised probleemid. Inimene saab surma, kuna ei ole kedagi, kes teda aitaks ja toetaks. Näiteks on inimene korteri prahti täis vedanud ja see süttib... Sageli kuuleme, et „püsiklient“ helistab jälle Häirekeskusesse. Aga tal ei jää muud üle. Kõik tahavad, et keegi meid märkaks ja toetaks,“ nendib Kristin.

Õppima Eesti päästemeeskonna (EDRT) baaskursusele

Vabatahtlikele päästjatele ei ole ette nähtud palju koolitusi, kuid Kristini jaoks oli oluline, et vabatahtlikuna panustades oleks temast komandos kasu. Ta ei arvanud, et teda kursusele vastu võetakse, kuna teised on seal ju päästjad, meedikud... ja siis tema vabatahtlikuna. Aga talle meeldib igast olukorrast midagi õppida ja ennast proovile panna. EDRT annab selleks Kristini sõnul väga häid

Persoon

võimalusi. „Sealsed masinad on ikka väga suured. Alguses on hirmus, aga pärast ei pane käest enam ära. See on jälle üks võimalus enda teadmisi laiendada, end arendada ning olla meeskonnas vajalik,” võtab Kristin uue proovilepaneku lühidalt kokku.

Laste õpetamise juurest täiskasvanutele tee juhatamise juurde

Pastori ametiga puutus Kristin esmakordselt kokku läbi oma õpilase vanemate, USA-st Eestisse kolinud misjonäride pere, kes asutas siinse Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku alla uue nn fookuse koguduse (*Focus church*), kuhu nad kutsusid ka Kristini.

Naine nendib, et kuigi akadeemiliselt ei ole ta kunagi väga tugev olnud, on ta alati tahtnud teada, miks. Mis on mingi asja taust? Koolis ajalugu õpetades tekkis tal mõte, et peab vana testamendi kui ühe suurima ajalooallika läbi lugema. Veider on ju olla ajalooõpetaja originaalallikaid lugemata.

Selleks ajaks oli ta elu mõtet juba mõnda aega otsinud, aga Jumala teema oli tal väga selgelt paigas ja on siia maani. Nii läkski ta pastori koolitusele õppima. Viimane ordinatsioon (vaimuliku ametisse pühitsemine) on veel pooleli. „Pastori töö on kutsumus. Need väärtused aga, mida piibel õpetab, on ju ainult head. Armastada tuleb ligimest. Seda on väga vaja,” võtab Kristin oma teekonnaaliku kokku.

Ei ole probleemeid, vaid on väljakutsed

Teiste märkamine ja abistamine on Kristini jaoks alati olulised olnud. Ta arvab, et see on peegeldus ka sellest, et tal enesel on elus kunagi raske olnud. 1990. aastad ei olnud paljudele lihtne aeg. Tema pere kolis tollal Tartu külje alt väikesest külast Luunjast Tallinnasse Lasnamäele. See oli suur keskkonnavahetus. Elu Lasnamäel oli absoluutselt teistsugune kui Luunjas kurgifarmide ja metsade vahel. Lapsena meeldisid talle seiklused ja ta oli alati rohkem puu otsas kui puu all.

Kristin koos Lilleküla komando päästja Grigory Shmakoviga.

Lapsena koolikiusamist lähedalt nähes tekkis aga Kristini sõnul abituse tunne: „Nii palju on asju, mida me ei saa paremaks teha.“ Taanis koolis olles öeldi aga alati: „Meil ei ole mitte probleemeid, vaid on väljakutsed. Vahel on need rasked, kuid kõigele on mingisugune lahendus olemas.“ Kristinile on alati meeldinud olla osa lahendusest!

„ Ei ole probleemeid, vaid on väljakutsed

Õige meeskond on väga oluline

Lilleküla komando II vahtkond, kellega koos Kristin väljakutsedel käib, on naise sõnul väga toetav ja kannatlik. Neil on, millest üheskoos rääkida ja mille üle nalja visata. Kunagi ei ole tal tekkinud tunnet, et ta on üleiligne. Meeskond on ta hästi vastu võtnud ja ära kodustanud. Kui seda ei oleks olnud, siis võib-olla ta ei oleks ka siia jäänud. Kristin tõdeb, et õige meeskond on väga tähtis. „Kui on keerulisemad sündmused, siis üksteisest arusaamine on väga oluline, isegi kui läheb midagi viltu. Ma tean, et võin nende peale alati loota! Mul ei ole kunagi tunnet, et mind hoitakse kui potilille kusa-gil nurgas.“ Vahel ütlevad mehed talle:

„Mis seisad siin, tee midagi!“ See on vaid kompliment, kuna tähendab, et teiste arvates suudab ta midagi ära teha. Isegi kui kutseline päästja võiks teha teatud asju kiiremini, öeldakse sageli, et mine tee – võta kang ja kanguta lukk kuuri eest ära. Päästesse tulles oli Kristini suurim hirm, kas vabatahtlikuna ta pigem segab või on temast siin kasu ka.

„ Päästesse tulles oli suurim hirm, kas ma vabatahtlikuna pigem segan või on minust siin kasu ka

Õnnelikuks teeb rahutunne

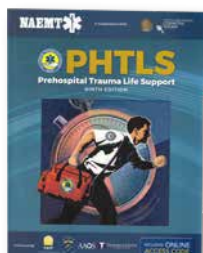
Küsimuse peale, mis teeb teda õnnelikuks, ütleb Kristin: „Õnnelikuks teeb sisemine rahutunne. Et asjad on nii, nagu nad peavad olema, ja kui ka ei ole, siis saame sellest üheskoos läbi. Õnnelikuks teeb usk kõigesse sellesse, mida ma teen. Kui juhtuvad rasked sündmused (nt surm) ja ma näen, kuidas kogukond tuleb kokku ja toetab. See tekitab minus rahutunde.“

Tarmo Hiiesalu, Lilleküla päästekomando rühmapealik Kristinist:

„Kristin on väga tubli, õpihimuline ja saab oma asjadega väga hästi hakkama. Ta käib vabadel hetkedel meil päris tihti valves. Kristin on väga hea meeskonnamängija. Kui talle meeskond ei sobiks, siis ta ilmselt siin ei käikski.“

Meil oli kord Kristiniga väljakutsel ka selline naljakas seik. Sõitsime Lasnamäele tulekahjule ja ütlesin meestele: „*Davai*, kutid, kiiresti mulle järele!“. Kristin jäi aga üksinda autosse istuma ja minu küsimuse peale „Miks sa ei tule?“ vastas ta: „Sa ütlesid kutid ju!“. Leppisime siis kokku, et kui on kutid, siis on tema ka koos meiega.“

Uued raamatud Sisekaitseakadeemia raamatukogus

PHTLS: Prehospital Trauma Life Support
NAEMT in cooperation with American College of Surgeons, committee on trauma

Jones and Bartlett Learning, 2020

PHTLS edendab kriitilist mõtlemist kui kvaliteetse hoolduse pakkumise alust. See põhineb veendumusel, et esmaabitoitajad teevad oma patsientide nimel parimad otsused, kui neile antakse hea teadmispagas ja peamised põhimõtted. PHTLS-i kaheksandas väljaandes on uus peatükk „Elu ja surma füsioloogia“. See peatükk loob kindla arusaama elu füsioloogiast ja patofüsioloogiast, mis võib põhjustada surma. Teos õpetab ja tugevdab traumapatsiendi kiire hindamise põhimõtteid.

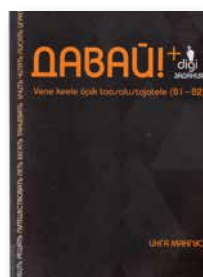

Risk-taking behaviour: relationship with personality and markers of heritability, and an intervention to prevent unintentional injury

Kadi Luht-Kallas

University of Tartu Press, 2020 (Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastuse trükikoda)

Päastekolledži vanemlektori Kadi Luht-Kallase dissertatsioon. Väitekirja peamised eesmärgid on selgitada 1) riskeeriva käitumise seoseid isiklike ja isiksuslike tegurite ning serotoniini- ja dopamiinisüsteemi markeritega ning 2) kas sekkumine riskeeriva käitumise ennetamiseks, mis on osutunud efektiivseks, on efektiivne ka siis, kui sekkujad on autokoolide õpetajad. Tulenustest ilmnes, et riskide võtmine on tugevalt seotud teatud isiksuslike teguritega (nt impulsiivsus, ekstraversus, tahteline kontroll) ning dopamiinisüsteemi kõrgema ja serotoniinisüsteemi madalama aktiivsusega, aga ka teadmiste ja oskustega.

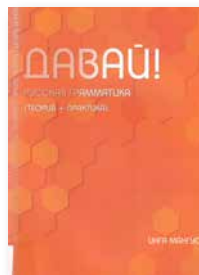

Давай! Vene keele õpik taaslustajatele (B1-B2)

Inga Mangus

Euroopa Keelte Kool, 2020

See õpik on mõeldud neile, kes on kunagi õppinud vene keelt, kuid on selle unustanud ja kellel on vaja oma olemasolevaid passiivseid teadmisi värskendada ja süstematiseerida.

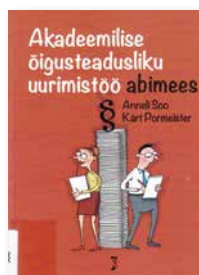

Давай! Учить, читать, писать, играть: вене кеее грамматика (selgitused + harjutused)

Inga Mangus

Euroopa Keelte Kool, 2020

Terve vene keele grammatika on eesti keeles lahti selgitatud koos harjutustega iga läbitud grammatikateema kohta.

Akadeemilise õigusteadusliku uurimistöö abimees

Anneli Soo, Kärt Pormeister

Juura, 2021

Raamat on mõeldud neile, kes on huvitatud õigusteadusest või õigusteadusliku uurimistöö kirjutamisest. Kasulikku leiab nii õigusteaduse tudeng kui ka laiem lugejaskond, kellel on huvi selle vastu, mida ikkagi õigusteadus endast kujutab.

Raamat algab ülevaatega õigusteaduse olemusest. Seejärel võtab läbivalt praktilise suuna ja käsitleb uurimistöö koostamise kõiki põhietape alates teema valikust kuni kaitsmiseni, pakkudes universaalseid, praktilisi ja lihtsasti järgitavaid nõuandeid ning näiteid, kuidas uurimistööd samm-sammult koostada.

**Sisekaitseakadeemia
raamatukogu kodulehekülg:
sisekaitse.ee/et/raamatukogu**

- e-raamatud: digiriul.sisekaitse.ee
- müügil olevad trükised: sisekaitse.ee/kirjastus

- Vaata uudiskirjandust:

Mõjuisik ja menetleja

Katrin Pauts

Kirjanik

Kui Põhja-Tallinna paljutootav mõjuisik (ikkagi juba 7576 jälgijat Instagramis) Cathy B. õhtuti hilja koju lonkides möödus heledate seintega hoonest, mille fassaadil helendas neonpunaselt salapärane ja kutsuv sõna PÄÄSTE, lubas ta endal ette kujutada, mis võiks olla selle hämmastavalt lihtsa klaasist ukse taga. Mis PÄÄSTE? Mida see tähendab? Keda seal küll päästetakse ja kuidas see käib? Aferiste? Retsidiviste? Uskmatuid ja ropendajaid? Alkohoolikuid? Abielurikkujaid? Halbu lapsi? Noori hingi? Sääraseid tühisusi nagu ta ise?

Cathy B. nimelt teadis hästi, et ta oli tühine. *Wannabe* Kardashian. Pardimokk. Tal ei olnud kunagi piisavalt raha, et „küüntes“ ja „kulmudes“ käia nagu kõik teised, vaid ta joonistas endale uued trendikad kulmud ise. Musta markeriga, mis seal salata. Muidugi saadi kohe aru. Irvitati. Ta sai sügaval hingesopis aru, et enamik tema 7576 jälgijast on mõnitajad, kes tahavad ainult näha, mida ta, õnetu kloun, järgmiseks üles paneb. Kui lolliks suudab ta end veel teha?

Temast ei saa kunagi glamuurset Brigitte Susannet, keda iga kutt ihaldab kord elus kas või ainult lähedalt vaadata. Cathy B. elus oli null glamuuri. Ta elas siinsamas Karjamaa asumis nõukaaegses kortermajas koos uskliku vanaemaga, oma isast ei teadnud ta midagi ja ema oli vist kuskil Soomes. Vanaema ei tahtnud sellest kuigi palju rääkida.

„Miks sa juba aknast alla ei hüppa, loll kole lehm?“ selliseid sõnumeid saadeti talle privas pidevalt, kui ta oli mõne uue selfi üles pannud. „Tee seda, Cathy B.! Sa saad jumala palju *follower*e. Me tahame seda näha! Me ootame. Ära valmista oma jälgijaskonnale pettumust!“

Cathyle tundus ometi, et sellised sõnumid on komplimentid. Kui ta ei oleks midagi väärt, ei vaevuks keegi neid saatma. Midagi oli ta oma peaaegu seitsmeteistkümneme aastase pikkuses elus järelikult saavutanud. Teda pandi viimaks tähele. Ta oli keegi – erinevalt emast, kes ei olnud vanaema sõnul kõneväärne, ja

isast, kellest ei jäänud talle isegi nime. Tema, Cathy B., oli vähemalt olemas.

Vahetevahel seisatas Cathy B. päästemaja ees, nagu ootaks ta liikluse hõrenemist, et üle tänava minna, aga tegelikult tahtis ta lihtsalt näha, kas keegi kunagi klaasikust välja ka tuleb. Ta oli näinud mõnda inimest sisenemas, aga väljumast mitte. Võib-olla ei olnud tal ajastusega vedanud, aga ehk ei tahagi

malik märgata. Igavene ere päev, kus ei jääks märkamata, kui keegi nurga taha pattu tegema, näiteks suitsetama, hiilib.

Huh. Kui tüütu.

Või vastupidi, manitses ta end kähku. Võib ka hoopis teisiti olla, Cathy B.! *Maa-ilm on palju kurjem kui sa, latseke, arvad*, nagu vanaema manitses. (Vanaema ei teadnud Instast õnneks midagi.) Kes sellest uksest sisse läheb, ei pääse enam kunagi tagasi oma eelmise elu juurde. Äkki tehakse päästemajas inimestega katseid? Cathy B. oli koolis sellest lugenud. Eugeenika, niisugune diip teadus oli kunagi kõva asi.

Päästemaja eest lahkus ta iga kord kuidagi kurvalt, nagu oleks ta end millestki ilma jätnud, kui ta ei leidnud endas julgust sellest uksest ükskord ometi sisse astuda. Koju jõudnud, sõi ta kuulekalt vanaema valmistatud piima-juurviljasuppi. Kui taldrik tühi, ütles viisakalt aitäh ja luis- kas, et läheb teise tuppa õppima.

„Küll sina oled üks tubli tüdruk, Kati. Kooliharidus viib elus edasi. Rääkisid seda sinu emale kogu aeg,“ jäi vanaema rahule. Viimasel ajal tundus vanaema kuidagi väsinud. Ta ei vaevunud enam pingsalt pärima nagu varem, mida täpselt Cathy B. matemaatikas või ajaloos parajasti õppis.

Oma toas pani Cathy B. ukse kinni ja hakkas endale fotomeiki tegema. Läbi õhukese seina kuulis ta, kuidas vanaema kõigi eksinud hingede eest palvetas.

Foto: Maris Tomba

inimesed sellest majast enam lahkuda? Äkki seal on lihtsalt nii hea? Tema silme ette kerkis kujutluspiilt paradiisist, nagu vanaema oli seda kirjeldanud: valged kohevad pilvekujulised sohvad, millel istuvad pikkades valgetes õhtukleitides inglid, põlved vikilt kokku litsutud. („Sina pead ka niimoodi istuma õppima, kulla Kati! Muidu ei võta sind ükski korralikust perest pärit mees ja jäädkki minu kaela peale. Või saad joodiku, nagu su...“ – ja peaaegu olekski vanaema Cathy B. ema nime välja öelnud.) Mahe paaniflöödimuusika. Paradiisis on kogu aeg valge, nii et öö ja päeva vaheldumist ei ole või-

Menetleja Artur Sai vaatas aknast välja kaugusse. Mõelikult. Unelevalt. Nagu stseen kodumaisest mängufilmist. Ta kujutas vahel ette, mis oleks siis, kui ta oleks nooruses lavakasse sisse saanud. Intervjuud. Kroonika esikaaned. Kutsed sinna ja tänna, esietendused, avamised, vastuvõtud, kuhu minekuks tuleks naisel end kallilt riidesse panna. Sellest unistab vist iga naine? Tea, kui palju üks keskmiselt kuulus näitleja teenib?

Ta elas oma unelmasse täielikult sisse, kujutles end laval Hamletit mängimas. Ainult nimi tuleks siis ära vahetada. Mis kuradi Sai? Artur oli veendunud, et oma napaka nime pärast ta lavakasse ei pääsenudki. Komisjoni mõttekäiku ei olnud raske läbi näha. Palavalt armastatud rahvakunstnik Sai – mingit nalja teete või?

Seda, miks ta oli päästeametisse tööle tulnud, ei olnud tema püüdlusi teades kah keeruline ära arvata. Artur Sai nägi end kangelasena. Kui mitte laval ja filmides, siis vähemalt elus soovis ta olla laiaõlgne tegelaskuju, teate küll, *strong and silent type*, kes palju ei mõlise, vaid kannab oma tugevatel kätel tänuilikke kaunitare tulest välja. Keda on koolis nii julmalt mõnitatud, nagu Arturit kunagi tema liiga lühikeste säärttega pükste ja igast poorist välja pressiva vaesuse pärast, unistab alati maailmakuulsusest või maailma päästmisest. Kui ei saa ühte, siis püüdlud teise poole. *Siis nad alles näeksid, mis mu sees on*, lubas Sai endal mõelda.

Plaan kangelaseks saada läks kahjuks nurja, sest päriselus ei olnud Artur Sai paraku kuigi jõuline, vaid lüheldast kasvu ja kidur, pealegi mingi kroonilise selgrooprobleemiga, millega arstid mis-kiht pihta hakata ei mõistnud. Temast sai niisiis hoopis menetleja. Oluline töö, aga katsu sa seda kõrvaliste isikutele selgeks teha. „Istub seal muudkui ja menetleb, heheheel!“ Kui Artur Sai vähegi sai, ei öelnud ta oma ametinimetust teiste ees välja.

Niimoodi aknast välja vahtides ja iga vaba hetke unistamisele kulutades hakkas Artur Sai ühte tüdrukut tähele panema ja tema peale, mis seal salata, ka tihtilugu mõtlema. Mitte et ta oleks kohe pihta saanud, et see on kogu aeg üks ja sama tüdruk, Instagrami-ajastul olid kõik ühte nägu läinud. Ausõna, oli päevi, kus ta unesegase peaga koju jõudes ei suutnud oma kahel plikal vahet teha ja nimetas Annellet Kristelleks ja vastupidi, mis siis, et neil oli kolm aastat vanuseva-

het ja teoreetiliselt olid vähemalt kunagi olnud ka erinevad näojooned. „Sa pead midagi tegema, Artur! Selline asi ei ole normaalne. Ole kord ometi isa!“ manitses vahel tema abikaasa, aga Artur Saial ei olnud enam ammu jaksu tegeliku eluga tegeleda. Ta suutis veel vaid unistada, elada oma peas ette kujutatud tegelase nahas elu, mis oleks võinud olla.

Too võõras plika akna taga nägi niisiis välja täpselt samasugune nagu Annelle ja Kristelle ja üleüldse kõik tänapäeva teismelised: pikad sirged ronkmustad juuksed, tugevad kulmuvorstid nagu kaks päevakoera, igipruntis huuled, justkui oleks nende omanikul permanent-selt paha tuju, kummalised tumepruunid triibud ninal ja põskedel, mis temale kui võhikule meenusid põlisrahvaste sõjamaalinguid, aga ta oli oma tütreid kuulnud seda moodsat rituaali kontuurimiseks nimetatavat. Neiu seisis teisel pool tänavat ja aina vahtis, nagu näeks ta nende tagasihoidlikus kontorihoones mingisugust ilmaimet. Arturit hakkas asi huvitama, sest vahel näis neiu end unustavat ning vahtis seal paigal tammudes peaaegu veerand tundi.

Ta võiks mu tütar olla, manitses Sai end oma mõtetes. *Mis sa vahid siin, vana-meis*, ütles ta endale. Tal ei olnud plaanis mis-kiht siivutat, aga ainuüksi võõra tüdruku vaatamine tundus talle kuidagi vale. Arturit köitis neiu ilme. Ta ei olnud veel kunagi näinud midagi nii heidutavalt tühja.

Ühel õhtul ei saanud Artur kohe pihtagi, et ta ei olnudki koduteele asunud, vaid kõndis selle asemel sabas võõral tüdrukul, kes jalutas mööda vihmamärgade kaskedega ääristatud alleed viiekorruselise valgetest tellistest kortermaja poole. Artur oli uksest välja astuma sattunud just hetkel, kui tüdruk ringi keeras ja minema hakkas. Trepikoja uks sulgus. Artur jäi maja ette vahtima, kuidas fassaadil süttisid ja kustusid tulesilmad, püüdes ära arvata, milline neist on tolle neiu kodu. *Ma olen nüüd siis jälitaja*, ütles ta endale. *Stalker. Sellise jamani on see kuradima keskeakriis mind viinud.*

Artur Sai püüdis end veenda, et asi ei ole nii. Tal ei ole ju halbu plaane, vaid mure. Ta peab lõpetama mõtlemise, kuidas teised mingeid asju näeksid, kui nad neist teada saaksid. Ta peab keskenduma ainult sellele, mis sisetunne ütleb. Sisetunne ütles, et selle tüdruku näoilme veider tühjus tundus kuidagi ohtlik. *Ta võiks mu tütar olla*, kordas ta endale veel üks

kord. Täpselt nagu tema enda tütreid, kelle eluga ei olnud Artur enam ammu jaksanud kursis olla.

Mitte midagi ei juhtunud, kui ta kortermaja akende all seisis ja tammus nagu viimane lollakas. Mõttes pani ta koguni hea lause valmis juhuks, kui keegi vanamutt peaks akna lahti tegema ja hõikama, mida ta seal passib, tahab ehk õige vargile tulla. „Ärge muretsege, proua! Ma otsin vaid oma kassi. Sellist suurt ja kollast. Olete ehk nägema sattunud?“

Menetleja Artur Saial hakkas maja ees passides jahe. Ta surus kangeks tõmbunud käed jopetaskutesse ning heitis pilgu taevasse. Ilm oli pilves. Isegi tähti ei olnud näha. Artur tõttas trammipeatusse, et sõita koju, kus tema saabumine, nagu ikka, mitte mingit emotsiooni ei tekitanud. Tütarde tubade uste alt immitses valgust, aga need ukсед ei liigahtanud. Keegi ei jooksnud talle vastu. Järelikult oli perel temast ükskõik. Abikaasa oli vannis, nagunii unistades seal, nagu Artur oletas, kellestki teisest. Paar kuud veel ja küllap talle lükatakse paberid lauale. Lahutus. Läbikukkumine.

Kui Artur oli kere külmkapis leiduvast kuidagimoodi täis parkinud, jäi ta elutoas diivanil telekapulti kõhul ristatud käte vahel hoides magama. Päeva viimase mõttena tuli talle pähe, et temast on saanud inimene, kellena ta end üheski oma unistuses ei näinud. Ületöötanud hall kuju. Diivanijuurvili. Mitte kellegi kangelane. Mõttetu mees, kelle naine unistab teisest. Kelle tütreid unistavad edukamast ja rikkamast isast.

Cathy B. ei aimanud oma murelikust jälitajast midagi, vaid tegeles murega, mida ta ei olnud osanud ette näha. Tema jälgiid hakkasid teda ühtäkki karjakaupa *unfollow*’ma. Kuidas ta ka ei püüdnud, ei saanud uued pildid enam kuigi palju laiike, kuigi ta võttis samu poose nagu kõige populaarsemad, mossitades sama püüdlukult nagu tõeliselt suured sisuloojad.

„Sa oled niiiii igaaaav. Miks sa ei tee, mida ma sulle ütlesin? Siis sa saaksid vähemalt mingit respekti,“ oli viimases sõnumis, mille ta Kevinilt sai. Kevin meeldis talle natuke. Cathy B.-l hakkas tema ees nii piinlik.

„Tee endale OnlyFans,“ soovitas Gregory04, kes pärismaailmas oli Rain naaber-majast. „Kui sa aknast alla hüpata ei viitsi, näita siis vähemalt tisse.“

Cathy B. olekski seda peaaegu teinud – seda OnlyFansi ja tisside asja. Ainult vanaema koputus uksele päästis ta seekord suuremast häbist. „Kas sul on kõik juba õpitud?“ küsis memm läbi ukse. „Sa oled nii tubli vaikne tüdruk. Sinu ema oli sinu vanuses kogu aeg kuskil lennus. Aina peod ja poisid. Tule, latseke, ma annan sulle preemiaks midagi head.“

Vanaema kutse peale kööki löntsinud, pidi Cathy B. peaaegu nutma puhkema: tema valgepäine eluvõõras memmeke oli küpsisetorti valmistanud ja pakkus talle seda nüüd suurest heameelest, et korralikult kasvatatud lapselaps, kes oli määratud oma hukka läinud vanemate patte lunastama, istus õhtuti kenasti kodus ega kippunudki diskole.

Vanaema oli juba magama läinud, kui Cathy istus ikka veel, koogitaldrik põlvedel, aknalaua ja vahtis läbi kasevõrade kumavat punast kirja PÄÄSTE. Ta ei pruugi kunagi teada saada, mis on nende seinte taga, aga selle hoone olemasolu mõjus rahustavalt. Fakt, et see lihtsalt oli seal. Kui ta ühel päeval enam ei jaksa, võtab ta end kokku, sammub kõhklemata üle tänava ning astub klaasuksest sisse. Siis juhtub temaga – mis? Ime? Hea oli mõelda, et see võimalus oli tal alati olemas. Neonkirjas sõna pilkases sügisõös. Lootus.

Mida novembri poole kiskus ilm, seda sagedamini leidis menetleja Artur Sai end töö juures pausi tegemas ja aknast välja vahtimas. Kas tema eksistents ei peaks kuidagi tähendusrikkam olema?

Ta tundis piinlikkust, et töötas säherduses olulises asutuses, aga ei olnud suutnud maailma kuigi oluliselt paremaks muuta. Temasugused ametnikud olid lõppude lõpuks ainult mutrikesed masinavärgis, institutsioonis. Kui ta homiepäev näiteks infarkti tõttu jalapealt surnuks kukuks või ametist lahkuks ja kojameheks hakkaks, ei muutuks sellest laiemas plaanis mitte kui midagi. Keegi ei paneks tähele, et üks menetleja oli nüüd maamunal vähem. Kuidas Artur ka ei püüdnud endale selgitada, et mutrike olla ei ole sugugi halb ning niisuguses organisatsioonis, kuhu ta kuulub, on tähtis väärtushinnangute kogum, mitte konkreetselt tema kui üksikisik, ei läinud tema tuju sellest paremaks. Ju ta oli egoist, et tahtis nii väga isiklikult oluline olla, ise, oma käega, kellegi elu muuta. Nii, et kõik teisedki teaksid, et just tema on seda teinud. Minna presidendi vastuvõtule. Saada teenetemärk rinda. Peal kirjad ja pildid ajalehes...

„Ma ei ole väike mutrike. Ei ole!“ kinnitas ta endale oma ukseklaasi-pegelpildi ees, kui ta lõunalt tagasi kontorisse saabus.

„Lolliks töötanud, Sai, mis, mähühühh,“ kuulis ta oma ehmatuses selja tagant kolleeg Priidu õnneks vist heatahtlikku häält. Ta oli end unustades valjusti rääkinud. Mis järgmiseks? Esoteerilised dialoogid dokumendikapiga?

Laua taga guugeldas ta tööasjade ajamise asemel keskeakriisi tunnuseid. Kõik olid tal justkui olemas, välja arvatud

tungiv soov mootorrattaga sõita. Artur Sai jälestas mootorrattaid. Äkki on tal siis veel lootust?

Kui ta tujutult koju minema hakkas, oli võõras plika jälle maja ees. Artur vaatas teda veidi aega läbi ukseklaasi, proovides välja mõelda lauseid, millega tüdrukule läheneda, nii et too teda opakaks ei peaks. Ta oli kindel, et tüdrukul on midagi vaja. Midagi on tal puudu. Keegi ei seisaks muidu niimoodi nende tavalise halli maja ees.

Ometi ei tihanud Artur tüdrukule läheneda, vaid ootas selle asemel, et too minema hakkaks. Jälle, esimese hooga endalegi märkamatu, kõndis Artur neiu kannul tema kortermaja juurde. Ta ei tahtnud koju minna. Ta istus suure põõsa varjus pingile, tundes end korraga väga väsinuna. Kuskilt vupsas välja suur kollane kass. Artur sügas sõbralikult nurruvat looma lõua alt, mõeldes oma trööstitule elule, millel ta enam mingisugust mõtet ei näinud.

Ning siis kuulis ta neid.

Teisel pool põõsast oli vahepeal kogunenud noortekamp, häälte järgi nii umbes kuue-seitsmeteistkümnendel poisid ja piigad. Nii palju jagas Artur ilmaelust veel küll, et tabada marihuanaalehka ja aru saada, et oldi nii purjus kui ka pilves. Jutt käis neil mingisugusest „lollist lehmast“, kes selles majas elavat.

„Saatsid talle selle siis privasse vä? Et ta peab seda täna tegema?“

Foto: Lasnamäe päästekomando

„Mis siis, kui ta teebki seda? Päriselt ka hüppab aknast alla, kui me käsime?“

„Ega meie teda ju ei tõuka, eks ole. Kui ta seda teeb, siis järelikult tahab kuulsaks saada. Ise tahab, saate aru.“

„Kas sa filmid selle kõik teloga üles vä? Nagu päriselt paneksid selle oma stooridesse üles vä?“

„Meie pole süüdi, et ta selline on. Selline retardo, see Cathy B. Hea, et meie pole tema. Nii hea on normaalne olla, eks?“

Artur kuulas noorte reipalt kurjakuulutavaid häáli soolasambaks tardunult. Nad rääkisid kellegi elu lõpetamisest, nagu oleks tegemist mingi igapäevase tegevusega. Arturile meenusid mingisugused kriisipsühholoogia koolitused, kuhu teda oli kolleegidega mullu saadetud. Noortele ei jõudvat kohale surma lõplikkus. Elu sotsiaalmeedias olla nagu videomäng, kus on tegelaskujud, mitte lihast ja luust inimesed. Instagrami mõjuisikud olevat kah kui karikatuursed kujud, kellel isegi teised nendesugused ei kahtlustavat hinge olemasolu.

Arturil ei olnud mingit kahtlust, kellest oli jutt. Ta teadis kohe, kes on kõnealune „loll lehm“ ja „retardo“. Keda on kunagi koolis mõnitatud, tunneb teise omasuguse ära õhuvõngetest. Seda oligi ta tüdrukus tajunud, taipas Artur. Seda sama nii tuttavlikku trotslikku ükskõiksusekihti.

Kuidas selliselt mõtleivate inimestega rääkida, nagu need olendid siin? Mida

oligi sel koolitusel õpetatud? Oli ehk antud mingeid soovitusi, käitumisjuhiseid? Mitte midagi ei tulnud meelde. Artur Sai tundis end läbipõrununa, kuni äkki oleks nagu mingi väline jõud ta üle võtnud, ehkki loogiliselt mõeldes sai see tulla ainult ta enda seest.

Ta ajas end sirgu, nii sirgu, kui suutis, ise kah uskumata, et võib end järsku nii pika ja vägevana tunda. Noored ehmusid vait, kui ta põõsa tagant välja ilmus nagu ilmutus!

„Jätke Cathy B. kohe rahule!“ kamandas menetteleja Artur Sai ei tea kust omandatud kõmiseva tämbriga. „Kui te teda veel üks kord mõnitada julgete, siis... Ühesõnaga, te ei tea, kus ma töötan,“ lisis ta.

„Kus siis?“ piiksatas lõpuks üks naljaka potisoenguga noorsand.

„Ära esita liiga palju küsimusi!“ põrutas Artur.

„Aga kes te selline üldse olete?“ nõudis üks tüdrukutest. „Mis on teil Cathy B.-ga pistmist?“

„Ma olen tema isa,“ ütles Artur vaiksemalt, aga miskipärast just see vaikne teade mõjus kambale nii, et nood teda mõneks viivuks vahtima jäid ning siis eemale lonkivad. Artur vaatas neid längus õlgadega alistunud kogusid, kellest oli kogu bravuur lahtunud, ning tundis esimest korda elus, et on täpselt õigel ajal õiges kohas.

Miks ta oli öelnud, et on selle plika isa? See lause tuli kuidagi iseenesest. Tema enda soovmõtlemine lapsepõlvest, tuli talle pähe. Tema enda soov, et tal oleks teadmine, et tal on isa, kes teda nähtamatu vihmavarjuna kaitseks ka füüsilise kohaloluta. Miks oli Cathy B. olnud nii haavatav? Sest see alatu kamp teadis, et tüdrukul ei olnud mitte kedagi, kes oleks tema eest seisnud.

Cathy B. istus samal ajal telefoniga voodis ega saanud pihta, miks tema jälgijad hakkasid äkki tagasi tulema ja talle laiike vajutama. Ta ei olnud kardinaid ette tõmmanud, et mitte kaotada silmsidet tagasihoidliku hoonega, mille fassaadil lõkendas leekivpunane sõna PÄASTE. Cathy B. taipas, et ta ei tahagi teada, mis on teisel pool klaasist ust. See ei olnud vajalik. Vajalik oli teadmine, et see uks on olemas.

Kui Artur sel õhtul koju jõudis, ei hakanudki ta imekombel ette kujutama, mida kõike tema naine ja tütreid on vahepeal kindla peale ilma temata teinud või kuidas nad teda raudselt hüljata kavatsevad. Ta hoopis noogutas abikaasale, kes ei olnudki seekord vannis, vaid luges elutoas raamatut. Abikaasa noogutas vastu. Vist naeratas. Nad kumbki ei lausunud sõnagi. Kööki toitu soojendama minnes nägi Artur tütarde tubade uste all valgu-sejutti ning tundis rahulolu, et nad mõlemad olid kodus. Mida enamat ta, lollakas, oli küll soovinud? Nad olid ju kõik koos ja üksteisele olemas. Sõnatult, enda kohalolekut kuulutamata, lihtsalt seal.

Pritsunaised

Triin Kerge
Eesti Tuletõrjemuuseumi kuraator

2021. aasta alguseks valmis Eesti Tuletõrjemuuseumi rändnäitus „Pritsunaised“¹. Eesti Tuletõrjemuuseumi kuraator Triin Kerge teeb ülevaate naiste rollist tuletõrjes ja päästes läbi aegade.

Elukutsed, mida tänapäeval täidavad pigem naised, ei pruukinud neile veel 100 või 150 aastat tagasi avatud olla. „Pritsunaste“ näituse sissejuhatuses kaardistasime ajaloolase Janet Laidla abiga mitmed teadaolevalt esimesed naised ametites, mis varasemalt jäid vaid meeste pärusmaaks. Pöörame tähelepanu naistele, kes töötasid ämmaemandatena, arstidena, vandeadvokaatidena ja ka lenduritena. Lisaks toome välja kaks naist, kes soovisid kaasa lüüa vabussõja lahingutegevuses. Kui enamasti tegelesid naised lahinguväljal haavatu- tega, siis Anna Marie Vares ning Hilda Melts andsid end üles mehenime all, Peeter Ronga ja Martin Laurina. Anna Vares oli üks kahest naisest, kes pälvis vahvuse eest Vabadusristi. Teine naine oli halastajaõde Salme Ilmet.

Naiste roll tuletõrjes oli esialgu eelkõige abistada mehi. Tuletõrje oli vabatahtlikkuse peale üles ehitatud: pritsimehed kustutasid tuld oma põhitöö kõrvalt ja tasu selle eest ei saadud. Kõik vajalikud tulekustutusvahendid, riietus ja varustus tuli tuletõrjujatel ise hankida, seega sõltusid tuletõrjeseltsid kohaliku kogukonna toetustest. Naiste roll piirdus seltsi- elu toetavate toimetustega ja tulekahju

Kuussaare Vabatahtliku Tuletõrje Seltsi näitemüük linna pargis, 1932
Saaremaa muuseum, autor teadmata

kohtades tuletõrjujatele võileibade ning kosutava joogi pakkumisega. Naised korraldasid pidusid, loteriisid ning müüdi ka omatehtud käsitööd ja napsu – kõik selleks, et tuletõrjetöö jaoks raha koguda. Tulekahjudel andsid naised esmaabi ja vajadusel toimetasid kannatanud haiglasse.

Alles 1930. aastatel hakati naisi tuletõrje liikmeks vastu võtma, esimesena Nõmmel ja Narvas.

Nõmme naiskompanii käsipritsi harjutusel pritsumaja hoovis, 1939
Eesti Tuletõrjemuuseum, autor teadmata

1931. aastal loodi Nõmme tuletõrje naisjaoskond – esimene taoline terves Eestis. Ettevõtmise hing oli Natalia Sirotkin, kelle abikaasa Konstantin Sirotkin oli Nõmme VTÜ peamees. 1933. aastal naisjaoskond likvideeriti ning moodustati naisrühmad kõikide jaoskondade juurde. Sellel oli kindel eesmärk: sõja korral, kui mehed mobiliseeritakse, pidid naised suutma neid kõikides ülesannetes asendada. Nõmme naised oleks sellega hakkama saanud, välja koolitati isegi autojuhid. (Nõmme sõnumid, nr 5, 2. märts 2007)

1939. aastal oli Eestis 75 000 vabatahtlikku tuletõrjujat, neist naisi 10 000.

Eesti tuletõrje sammub edule stalinliku konstitutsiooni päikeses

Nõukogude aeg tõi kaasa tuletõrje reorganiseerimise. Moodustati sõjaväestatud ja kutseline tuletõrje ning Riiklik Tuletõrje Järelevalve. ENSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsuse alluvuses oli Eestis 17 Iseseisvat Sõjaväestatud Tuletõrje Üksust. Neid toetasid Kutselise Tuletõrje Malevad suuremates keskustes, vabatahtlik tuletõrje ning asutuste juurde loodud tuletõrjesalgad. Naiste roll oli sõjaväestatud üksustes eelkõige side pidamine tulekahju ja dispetšerpunkti vahel, töötamine administratiivpoolel ja sportimine Dünamo spordiklubi lipu all.

III sõjaväestatud tuletõrjekomando sidelane Anne Konnapere ja telefonist Linda Mäeson, 1948. Eesti Tuletõrjemuuseum, autor Heino Arro

¹ Kuni septembri keskpaigani on näitust võimalik külastada Narva Muuseumis ja alates septembri lõpust Tallinna linnaarhiivi galeriis Maneeži tänaval. Jälgi Eesti Tuletõrjemuuseumi Facebooki lehte.

Mõned Tallinna sõjaväestatud tuletõrjes teenivad naised, 1948
Eesti Tuletõrjemuuseum, autor Heino Arro

Sidelane Virve Järvan Gogoli tänava sidekeskuses, 1970. aastate lõpp
Eesti Tuletõrjemuuseum, autor teadmata

Sirje Varatu meenutused

Sirje Varatu on tuletõrjes ja päästes töötanud alates 1973. aastast. Esimene töökoht oli tal Kopli komandos sidelasena. Ta käis tulekahjudel tuletõrjujatega kaasas, pidi vahtkonnaülemal järel käima ja edastama sõnumeid Gogoli tänava (praegune Raua 2) keskjaama, nüüdse nimetusega häirekeskusesse.

Tuli ette ka seda, et koos oma vahetuse tuletõrjujatega käidi tuletõrjeautoga Stroomi rannas – autodel oli armatuurilaul telefon, mis oli otseühenduses keskjaamaga. Seal mängiti jalgpalli. Sirje oli väravas, auto oli pargitud lähedusse ja uks oli lahti, et kõne kuulda oleks. Talvisel ajal käidi niimoodi ka suusatamas, kordamööda tegid kõik oma ringi

Stroomi rannas suusatamas
Sirje Varatu erakogust

ja omavahel võisteldi. Keegi oli alati auto juures valmis. Sirje on töötanud nii sidelase, telefonisti, nooreminspektorina ja 1990. aastatel lühikest aega ka spordimetoodikuna. Praegu töötab Sirje Põhja haldusgrupis varahalduse spetsialistina.

Sirje Varatu (paremal)
Sirje Varatu erakogust

Võimaluste aeg

1990. aastad tõid Eestis kaasa suured muutused. Taasiseseisvumisega moodustati tuletõrje ja tsiviilkaitse baasil Päästeamet. Senisest enam ning uudsel kujul hakati rõhku panema tuleõnnestuste ja uppumiste ennetusele. Naiste panus sel perioodil oli põhiliselt tuleohutuse valdkonnas ja 1997. aastal alustas kutselise tuletõrjujana tööd esimene naine taasiseseisvunud Eestis: **Ave Oad**.

Ave Oad, 1998
Ave Oadi erakogu

Ave kuulis raadiost kuulutust, et otsitakse tuletõrjujat: meessoost, vähemalt 21-aastast, C-kategooria juhiloaga ning kaitseväeteenistus läbitud. 18-aastane Ave otsustas koos sõbrannaga naljaspä-

rast kuulutuse peale helistada ning neid kutsutigi vestlusele. Katsed läbitud, alustas Ave tuletõrjujana tööd. Komandos töötades jõudsid temani jutud, et Tartus töötab üks väga naiselik mees. Kuigi roobade seest on raske tuvastada, kas tegu on mehe või naisega, siis kuidagi oli ta oma naiselikkust siiski edasi andnud. Tartu komandos töötas ta kaks aastat, pärast seda läks päästekolledžisse.

Ave Oad, 2020
Eesti Tuletõrjemuuseum, autor Triin Kerge

Praegu töötab Ave Ida-Eesti pommigrupis peademinierijana. Selles ametis on ta olnud pea kolm aastat, demineerimiskeskuses täitub aasta lõpus 10 aastat ja päästesüsteemis varsti 24 aastat.

Igaühe kaasabil vähendame õnnetuste arvu ja kahju Eestis

2021. juuli seisuga töötab Päästeameti 2125 inimest, kellest 196 on naised. Naisi on kutseliste päästjate hulgas hetkel viis, pluss üks komandopealik.

Aasta tagasi (2020), kui näitust kokku pandi, töötas Päästeameti kutselise päästjana neli naist.

Krissu Konoplitski töötab alates 2020. aasta jaanuarist Jõhvi komandos. Varem on Krissu teeninud kaitseväes ning meeskollektiivis töötamine ei ole talle võõras. Kaitseväes teenimise ja päästeameti töö sarnasus on just see, et kunagi ei tea, mida päev toob. Suur motivatsioon päästjana töötamiseks on Krissu jaoks inimese elu päästmine ning sündmuse edukalt lõpule viimine. Sügisest läheb Krissu Sisekaitseakadeemiasse õppima päästeteenistuse eriala. Vabal ajal tegeleb Krissu motokrossiga. See on põhiline tegevus väljaspool tööd ning neli aastat on ta ka võistlustel osalenud.

Krissu Konoplitski, 2020
Eesti Tuletõrjemuseum, autor Triin Kerge

Mari Plaado, 2020
Eesti Tuletõrjemuseum, autor Triin Kerge

Mari Plaado töötas kaheksa aastat päästjana Räpina komandos. Pärast Sisekaitseakadeemia lõpetamist (2020) on Mari teekond tema sõnul olnud väga ilus ja sujuva ülesminekuga – vahetult pärast lõpetamist edutati ta meeskonnavaneemaks ning alates aprillist töötab ta Vastseliinas komandopealikuna. Hetkel on ta Eestis ainuke naissoost komandopealik. Vabal ajal tegeleb Mari nii spordiga kui ka näitlemisega – tema lapsepõlveunistus oli saada näitlejaks. Ta osaleb külalateatris ning nad käivad üle Eesti eri kohtades etendusi andmas. Viimasel ajal on ta osa võtnud ka rammunaise võistlustest. Rahva rammusarja võistlustel sai ta esimesel korral osa võttes teise koha ning järgmisel korral juba Palamuse rammunaise tiitli.

Kristina Šablovskaja alustas tööd vaid 18-aastasena, kohe pärast keskkooli. Huvi päästetöö vastu tekkis tal juba gümnaasiumis, kui tutvustati päästeõpet. Alguses oli perekond Kristina valiku üle üllatunud, ent nüüdseks on nad harjunud. Sel aastal proovis Kristina astuda ka Sisekaitseakadeemiasse, kuna tulevikus tahab ta end kindlasti proovile panna kas ohutusjärelvalve osakonnas või komandopealiku ametikohal. Vabal ajal tegeleb Kristina spordiga. Varem ujus, kuid viimased paar aastat on ta mänginud jalgpalli ja ka võistlustel osalenud.

Renne Merilo lõpetas päästekolledži juba 2016. aastal ning kuigi ta proovis Päästeametis kõigepealt kontoritööd, otsustas ta sellest loobuda ja päästjana tööd otsida. Paldiski komandos töötab

Renne 2020. aasta märtsist. Hetkel plaanib Renne endiselt päästjana jätkata ja ei soovi kõrgemale ametikohale kandideerida, kuna leiab, et päästja ametikoht võimaldab tal ise oma kätega võimalikult palju ära teha. Ta on viimasel ajal käinud tihti lasteaedades rääkimas, et ka naine võib hea tahtmise korral saada oma unistuste operatiivtöö, ükskõik kui raske ametikoht see ka poleks. Renne märgib, et väikesed tüdrukud lasteaias suhtuvad sellesse nii armsalt aktiivselt ja õhinaga. Päästest vabal ajal tegutseb Renne kinnisvaramaaklerina ning kuulub mitmesse vabatahtlikku liitu, kus saab ühiskonnale kasulik olla. Lisaks teeb ta kõvasti sporti: mängib võrkpalli mitmes klubis, trennib jõusaalis ja armastab üldse palju liikuda.

Kristina Šablovskaja, 2020
Eesti Tuletõrjemuseum, autor Triin Kerge

Renne Merilo, 2020
Eesti Tuletõrjemuseum, autor Triin Kerge

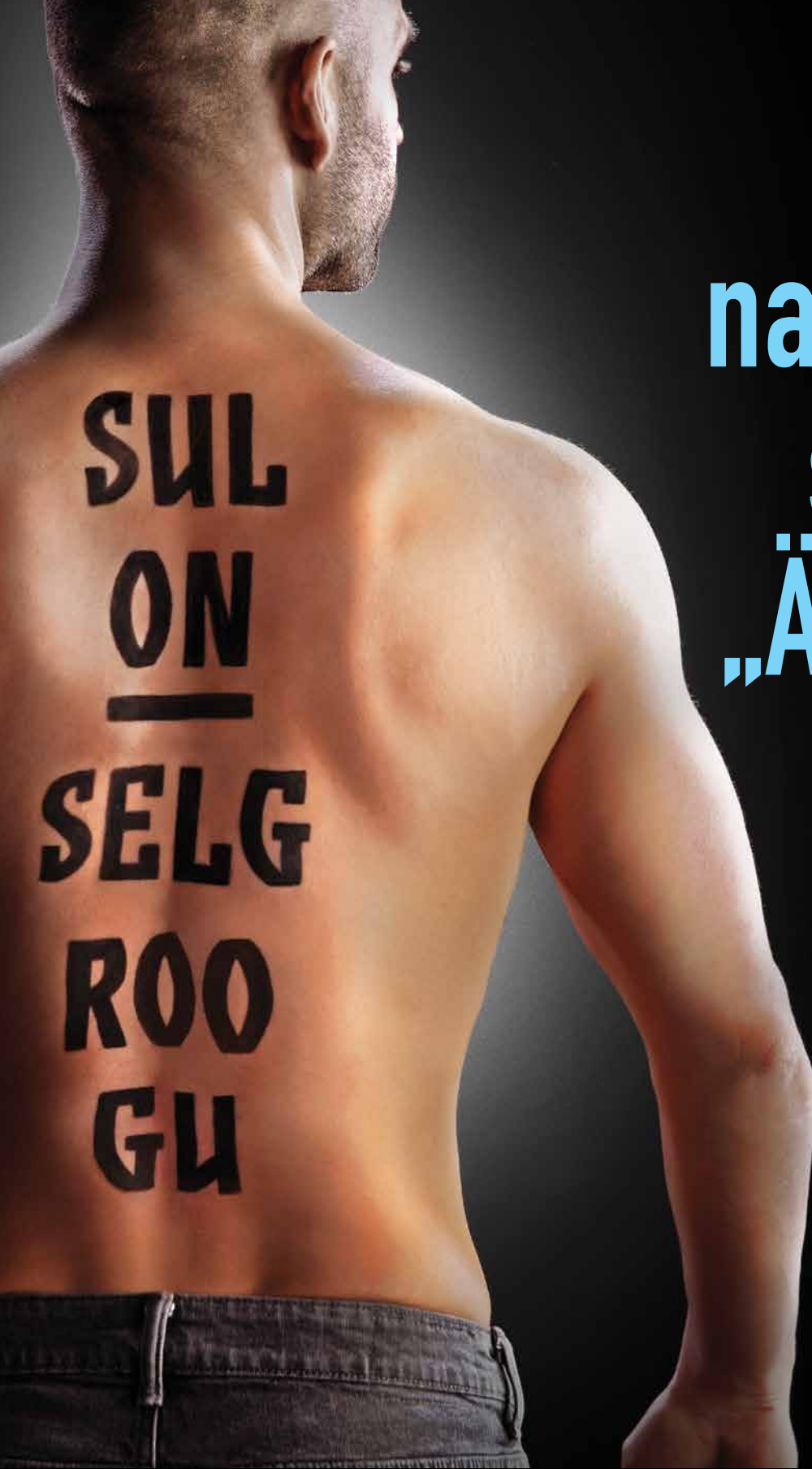
Kõik naised tunnistasid, et päästetöö on muidugi raske nii füüsiliselt kui ka vaimselt, aga kui naine juba päästjana töötab, saab ta sellega kindlasti hakkama.

Tänaseks on kutseliste päästjatega Pärnu ja Lasnamäe komandos liitunud veel kaks naist.

Kutseliste päästjate kõrval tegutseb Eestis 2021. aasta seisuga 2257 vabatahtliku päästjat, kellest 417 on naised.

**Palun andke meile
ajakirja kohta tagasisidet:**

[bit.Ly/paasteelu](https://bit.ly/paasteelu)

Ütle
napsusele
sõbrale:
„Ära mine
vette!”

SUL
ON
SELG
ROO
GU

SELGROOG.EE

PÄÄSTEAMET

Politsei- ja Piirivalveamet

TRANSPORDIAMET